



روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی ایران

شامل: متن قوانین - تصویب نامه ها - صورت مفصل مذاکرات مجلس شورای ملی - اخبار رسمی - فرامین - انتصابات - آئین نامه ها - بخش نامه ها - آگهی های رسمی و قانونی سوالات

سال پنجم - شماره ۱۲۶۲

صفحه ۴۴۲۸

فهرست مندرجات

شنبه ۲۹ خرداد ماه ۱۳۲۸

دوره پانزدهم قانونگذاری

شماره مسلسل ۱۷۱۷

روزنامه یومیه

فهرست مندرجات

صورت مشروح مذاکرات صد و هفتاد و چهارمین جلسه دوره پانزدهم از صفحه ۱ تا ۱۴
۲ - آگهی های رسمی » ۱۵

پس از تصویب قانون انتخابات مورد بحث و مذاکره قرار گیرد و در قسمت جلسه خصوصی هم بعد موکول میشود. آقای حائری زاده بفرمائید.

حائری زاده - موقعی که در دوره ششم مجلس قانون برای طبع و نشر صورت مشروح مذاکرات مجلس میگذشت من افتخار عضویت مجلس را داشتم نظرم هست که در اطراف این بحث شد و این نطق های قبل از دستور که بیشتر آن موقع انتخابات که شروع میشد البته حالا حاجت نیست، فرمان انتخابات که صادر میشود آن موقع نطق های آنها برای تبلیغات بود و و کلا هر چه بود نطق های خود را میکردند، در این جا تصریح شد در قانون که صورت مشروح مذاکرات با استثنای نطق های قبل از دستور طبع و توزیع شود برای این که خود نمائی که در روزنامه ها هم ممکن است آقایان بکنند لازم نیست وقت مجلس مشغول شود این صورت جلسه هائی که بن داده میشود می بینم در تمام اینها نطق های قبل از دستور هم طبع میشود میخواستم تذکر بدهم که این بر خلاف قانون است.

رئیس - آقای حائری زاده اینکه مربوط بصورت مجلس جلسه پیش نیست.

حائری زاده - نوشته شده است که نطق های قبل از دستور، ولی برخلاف قانون است.

رئیس - تغییر کرده است.

حائری زاده - تغییر نکرده و ممنوع است **رئیس** - تغییر کرده است حالا میگویم بیاورند

(حائری زاده) - خیلی ممنون میشوم که بمن بدهید (بینم) دیگر نظری نسبت بصورت مجلس نیست صورت

مذاکرات مجلس

جلسه ۱۷۴

صورت مشروح مذاکرات مجلس روز پنجشنبه ۲۹ خرداد ماه ۱۳۲۸

فهرست مطالب:

- ۱ - تصویب صورت مشروح مذاکرات.
- ۲ - بیانات قبل از دستور آقایان: متمدن دماوندی، حاذقی، باثاقلیچ، کشاورز صدر، ملک مدنی
- ۳ - قرائت صورت غائبین جلسه قبل
- ۴ - طرح لایحه اصلاح قانون انتخابات

مجلس دوساعت و نیم قبل از ظهر بریاست آقای رضا حکمت تشکیل شد

۱ - تصویب صورت مشروح مذاکرات

رئیس - نسبت بصورت مجلس جلسه پیش نظری نیست؟ آقای دهقان.

دهقان - در جلسه گذشته همکار محترم آقای عبدالقادر آزاد این طور استنباط کردند که خدانکرده بنده ضمن بیاناتم نسبت باشان اهانت یا جسارتی کردم میخواستم عرض کنم که با ارادت و سوابقی که با ایشان دارم و احترامی که برای ایشان قائل هستم قصد جسارتی نداشتم و توهم ایشان مورد نداشته (صحیح است) و آقای دکتر عبدهم که اخطار کردند مطابق ماده ۹۰ نسبت به عرایض بنده صحبتی بفرمایند نسبت باشان هم بنده قصدی نداشتم میخواستم عرض کنم استدلالی که کردند وارد نیست.

رئیس - آقای دکتر بقائی.

دکتر بقائی - بنده یک تذکری میخواستم عرض کنم، بطوریکه مقام ریاست در سه جلسه قبل وعده فرمودند بنا بود آن موضوع روزنامه ها در

مجلس تمام شود چون الان متجاوز از یکماه و نیم است که بنده تقاضای یک روزنامه کردم و وزارت فرهنگ بیهانه نامه ای که بمجلس نوشته اجازه نمیدهد و البته آقایان محترم تصدیق میفرمایند که شایسته نیست در یک مملکت مشروطه و آزادی یک نماینده مجلس نتواند از قانون استفاده کند و روزنامه بنویسد در حالیکه نمایندگان دیگری در مجلس روزنامه مینویسند این یک تبعیض خیلی ظالمانه است این را میخواستم خواهش کنم که دستور داده بشود اجازه داده شود که بنده زودتر بتوانم روزنامه ام را منتشر کنم و یکی هم یک موضوع دیگر بود که میخواستم عرض کنم که مقرر بفرمائید یک جلسه خصوصی تشکیل بدهند که عرایضی در جلسه خصوصی بهیئت دولت تذکر بدهم چون مصلحت نمیدانم که در جلسه عمومی گفته بشود.

رئیس - در قسمت اول همانطوریکه در مجلس مذاکره شد مطابق نظامنامه مانعی ندارد که

عین مذاکرات مشروح یکصد و هفتاد و چهارمین جلسه از پانزدهمین دوره قانونگذاری

اداره تند نویسی و تحریر صورت مجلس

مجلس تصویب شد ماده ششم قانون انتخابات مطرح است آقای تقی زاده .

یکی از نمایندگان - حضور ندارند .

رئیس - قبل از دستور هم چند نفر از آقایان تقاضای نطق قبل از دستور کرده اند .

نمایندگان - دستور دستور .

معمد دماوندی - آقای رئیس اخطار نظامنامه ای دارم .

رئیس - برطبق چه ماده ای ؟

معمد دماوندی - مطابق ماده ۱۶۸ و ۱۶۹ راجع بسؤال نمایندگان از آقایان وزراء است بنده در دو موضوع که یکی مخصوصاً راجع باقتصاد مملکت بود و از نقطه نظر اقتصاد مهم بود و یکی هم راجع بخسارتی بود که بمردم در نتیجه پیش آمد شهر یور شوم رسیده بود از آقایان وزرای خارجه و اقتصاد ملی سؤال کردم و بیش از دو هفته است که از تاریخ سؤال بنده گذشته و مقام ریاست هم در خصوص سؤالی که از آقای وزیر امور خارجه کردم حتی تذکر هم فرمودند ولی آقایان وزراء طبق آئین نامه داخلی مجلس عمل نمیکنند .

دکتر بقائی - جواب ندارد .

رئیس - سؤالاتی که از آقایان وزراء شده است برطبق آئین نامه جدید جوابش نباید بیش از یک هفته طول بکشد والا مورد مواخذه باید قرار بگیرند من این تذکره امروز بوسیله یک نامه ای بآقای نخست وزیر داده ام اگر باز رعایت نشد اینجا بحث خواهد شد .

دکتر بقائی - اگر جوابی نداشته باشند چه بکنند ؟

رئیس - اگر آقایان اجازه میفرمائید قبل از دستور یک مذاکره ای بعمل بیاید .

نمایندگان - دستور دستور .

اردلان - راجع بماده ششم بنده عرضی دارم .

رئیس - بلی اسامی آقایان اینجا ذکر شده است .

دکتر طبا - بنده اخطار دارم .

جمعی از نمایندگان - قبل از دستور .

رئیس - قبل از دستور آقایان بی نام کرده اند آقای معتمد دمانندی بفرمائید ولی خواهش میکنم که باختصار صحبت بفرمائید .

معمد دماوندی - بنده از حضور آقای معاون وزارت راه اگر توجهی بفرمائید استفاده میکنم و راجع باداره بندر پهلوی و موضوع کانال بندر پهلوی میخواهم چند کلمه عرض کنم آقایان که به بندر پهلوی تشریف برده باشند می بینند که یک کانالی ارتباط بندر پهلوی را با دریا حفظ میکند این کانال در زمان سلطنت اعلیحضرت فقید میلیون ها خرج شده است (یک نفر از نمایندگان - خدا رحمتش کند) مخصوصاً در سالهای اخیر برای اینکه کانال را حفر بکنند ، از نقطه نظر تجارت کشتیهای تجارتهای بیاید وارد بشود و از طرف دیگر چون ماهیها هم که در دریای خزر و دریاچه هستند و صید میکنند نوعاً از نژادی هستند که در آب شیرین زندگی میکنند و تخم گذاری میکنند و این یک دریمه خدادادی است که خداوند بپا مردم ایران مصلحت کرده است برای این که آب شیرینی که

را که باشد و این نژاد های مختلف ماهیها که شاید میبارد ها باشد در تمام حوزه دریاچه خزر غیر ساحل ایران جای دیگری ندارد ، این تخم گذاری ماهیها و صید ماهی های یکی از عوامل اساسی اقتصادی بندر پهلوی است (صحیح است) زیرا در نتیجه سوء ساستی که دولت همجوار ما داشته این بندری را که یک روز در تمامیت ایران ، البته از نقطه نظر تجارتهای سابقه نداشت بطور کلی بی فایده کرده است یعنی مدت دوسال است که حتی یک کشتی تجارتهای هم نمی آید بنابراین اینطور از نقطه نظر اعاشه و ارتزاق مردم سرحد یعنی مردمی که همیشه حافظ تاج و تخت این مملکت بوده اند (صحیح است) این را باید تصدیق بفرمائید آقایان که بیشتر مصائب و بلاهایی که باین مملکت وارد میشود در درجه اول سینه های آرموده و سینه های بی کینه مردمان وطن پرست سرحد است که از آن دفاع میکنند (صحیح است) یکی از آن نقاط همین بندر پهلوی است و در درجه اول دولت بایستی یک فکری بکند که صید ماهی بشود زیرا اعاشه مردم آنجا از صید ماهی است ، متأسفانه این کانال آقا دوسال است که خشک شده است با این که اعلیحضرت فقید شایده میلیون ها خرج کردند و حتی کشتی از آلمان سفارش دادند که اگر بخواهند این کشتی را دو باره بخرند شاید با صد میلیون تومان هم نتوانند این کشتی را بخرند ، این کشتی وسیله ندارد یعنی پول نمیدهند ، نمیدانم چه حکایتی است ، ما دوسال است داد میزنیم در وزارت راه که آقا بودجه اداره بندر پهلوی را ابلاغ کنید ولی معلوم نیست چه حکایتی است آنجا که این بودجه همینطور در لافه پیچیده شده است و بالتجربه بودجه اش را ندهد اند و خرج نمیشود و امروز کانال خشک شده و جریان طوری است که هر روز در معرض خشک شدن است ، دلیلش اینست که مسیرش در بجز خزر از طرف روسیه است بطرف ایران و این شن در نتیجه طوفانها سیر میکند در تمام سواحل ، بنابراین آقای معاون استدعا میکنم جناب عالی بیک قدری توجه بفرمائید این عرایض بنده از نقطه نظر مملکت بسیار مفید است (صحیح است) و از نظر و کالت برای بنده وسیله پرویا کاند نیست حتی این عرض بنده برای پوشهر هم مسلماً مفید است و برای بندر شاه هم همین طور است بندر شاهی که کشتی میآید کنار اسکله میماند اکنون باید چهار فرسخ بیرون بماند و بوسیله کرجیها بارگیری بکند .

بنده عرض میکنم که بودجه اداره بندر را نمیدهند و بهش ابلاغ نمیکنند اگر این بودجه باید صرف بنادر بشود چرا نمیدهند و بهش ابلاغ نمیکنند ؟ این کانال دارد خشک میشود و از حرکت شن در سواحل بحر خزر تمام بنادر ایران که با زحمت درست شده است و بایک مخارج بسیار سنگینی این کار انجام گرفته این شهرها پر میکنند بنادر را یعنی آنچه که شن با نجاها میریزد پاک نشده و بالاخره سطح کانال بالا آمده نتیجه غایتش چیست ؟ نتیجه غایتش این است که اگر بخواهند خرج بکنند دوباره باید میلیونها تومان خرج بکنند و مردم یک منطقه ای که شاید سی هزار نفرند و زراعتی ندارند جز نوغان و کتف آنها خیلی مختصر و اعاشه شان فقط از صید میگردد و این ماهی نمیتواند در نتیجه خشک شدن خودش را برساند آنجا و تخم گذاری بکند و این مردمی هم که عرض کردم ماهیها را در فصل

معین صید میکنند تا بتوانند اعاشه مدت سالشان را تأمین بکنند مقصود بنده این است که دستور بفرمائید این بودجه را بدهند بنادر بنده در بودجه هم خواهم گفت و علتش را هم خواهم گفت جناب آقای معاون محترم وزارت راه و اگر علی هم داشته باشد بی برده خواهم گفت توجه بفرمائید نگذارید بنده در بودجه حرفهائی هم که صلاح نیست بزنم استدعا میکنم شما شخص خوبی هستید بودجه بنادر را بگیرد و برای بنادر بفرستد و آن کشتیهای شن کش مازندران را براه بیاورد ، عرض دیگر بنده راجع بماده ششم بود آقایان میدانند که ماده ششم طرفدار دارد (بعضی از نمایندگان - صحیح است) و شاید طرفدار های سرسختی هم دارد از طرفی هم ما میثناسیم مخالفینی هم هستند یعنی عده ای که واقعاً میخواهند این ماده اجرا بشود منتهی یک دلایلی دارند که آن دلایل را میگویند شاید الان برای حال مملکت مفید نباشد و برای آینده باید گذاشت و باید فرصت داد که تمام مملکت با سواد بشوند اینهم یک منطقی است که بجای خودش صحیح است آنها هم در مقابل ما هستند ولی ما هم استدعا میکنم که آنها اجازه بدهند طبقه با سواد کشور بآن آمال نهائی خودش برسد و این ماده شش هم بدون دغدغه تصویب بشود والا ما اینجا بآن آقایانی که آمدند گفتند ما موافق با سواد ها هستیم ولی بعداً رفتند رای مخفی امضاء کردند ما اینجا میگوئیم که با بسترو کسیون خواهیم کرد و بسترو کسیون را ادامه خواهیم داد تا آخر دوره مجلس و اجازه نمیدهند آقایان که این وضع پیش بیاید زیرا آقایان خودشان میدانند که بودجه دولت در پیش است و ما هم عده مان زیاد است از مجلس میرویم بیرون اجازه بفرمائید در یک محیط صمیمی و در یک محیط دوستانه ای این ماده بگذرد .

دهقان - آقای دماوندی ابسترو کسیون را از همین حالا شروع بفرمائید .

رئیس - آقای حاذقی .

حاذقی - من میخواستم صحبتی بکنم راجع بروابط ایران و عراق ولی چون دستور لازم تراست اجازه بفرمائید وارد دستور بشویم و آقای رئیس دولت هم نظرشان را نسبت باین لایحه بفرمائید .

دهقان - این چه حرفی است میزنید .

یک نفر از نمایندگان - دولت چه حقی دارد که دستور بدهد .

دکتر اعتبار - دولت یک لایحه ای آورده است شما باید تصمیم بگیرید .

رئیس - آقای باتماقلیچ .

باتماقلیچ - بنده وقت آقایان نمایندگان را زیاد نمیگیرم چون بعضی سوء تفاهاتی پیش آمده است بنده میخواهم رفع بکنم در موقع مذاکره در اطراف لایحه تأسیس دانشگاههای حرفه ای باشد و از نظر پیشنهاد کردم که دانشگاههای حرفه ای باشد و از نظر مصالح کشور و احتیاجاتی که داریم بههندس ، کشاورز بد کتر ، بجرار و کارهایی که مفید باشد برای مملکت بعضی از آقایان مخالفین بیانات بنده را طوری وانمود میکنند که بنده مخالف علم و ادب هستم در صورتی که برخلاف این هست زیرا من با علاقه مفرطی که باولاد خود دارم ۶ اولاد خودم را دور کرده ام و آنها را فرستاده ام در بهترین دانشگاهها تحصیل

بکنند که بیایند باین مملکت خدمت کنند (بعضی از نمایندگان - احسنت) (محمد علی مسعودی - تمام اولاد های رعیتها هم باید بتوانند) در موضوع این که با سوادها رای بدهند بنده یکی از طرفداران جدی هستم که با سوادها رای بدهند ولی با سواد واقعی ، ملاحظه بفرمائید آقایان بنده ۵ دقیقه وقت مجلس را میگیرم و عرض میکنم که معنی با سواد یعنی رشد فکری داشتن یعنی تشخیص بدهند که چه اشخاصی میهن پرست هستند و خدمتگذار جامعه هستند و مملکت اگر بنا باشد با نقاشی اسم با ناماقلیچ را نوشته این دلیل نیست که شخص صحیحی باشد ، هر کس بهتر بتواند بیاید اینجا با هوچگیری و حرفهای عوام فریبانه بزند و رای باینها بدهند من میخواهم یک اشخاصی رای بدهند که بشناسند افراد این مملکت کیها هستند و آیا سابقه و گذشته شان برای این مملکت مفید بوده است یا نه و یا این که هر روز یک لباسی به تن کرده اند و هر پیش آمدی که کرده است خودشان را بآن لباس در آورده اند ، بعضی ها خیال میکنند خدمتگزارای این است که یک مرتبه طیاره سوار بشوند و بروند بسا فرانسسکو و بر گردند یا خدمتگزارای باین جامعه این است که بتوانند چهار کلمه ملقاص صحبت بکنند خدمتگزار واقعی را همان دکتر و استاد دانشگاه باید تشخیص بدهد و رای بدهد اگر بنا باشد که نقاشی را مقدم بدانیم بی سوادهای مهلت بدهید که عشاير ایران هم نقاشی را یاد بگیرند ، معتمد دماوندی - حالا یاد گرفته اند) من یک مثال برای آقایان میزنم (دکتر فلسفی - نقاشی میکنند آقای باتماقلیچ) یعنی یک مثال میزنم از عشاير ایران بندهم قضاوت را بنظر آقایان محترم نمایندگان میکنم در موقعی که بعضی از وزراء گیلانهای خودشان را سلامتی پیشه وری مینوشیدند (یک نفر از نمایندگان - دوغ میخورند) بلی دوغ میخورند ، بن ۲۲ هزار عشاير رای داده است دو هزار شهری رای داده است و من وظیفه وجدانی خود میدانم که این جا عرایضی را عرض کنم .

رئیس - نطق های قبل از دستور باید برای موارد مهم و ضروری باشد اگر این طور نباشد من باید جلوگیری کنم زیرا آقایان باید فکر کنند که چه میکنند .

باتماقلیچ - مقام ریاست اجازه بفرمائید ، از نظر بنده مهم است اجازه بفرمائید توضیح با سواد رای دادن یعنی یکی از صد ها نظریه های اصلاحی شخص شخیص اعلیحضرت همایونی است (صحیح است) (حاذقی - شما و آقای دهقان و بنده بیایید این را اجرا بکنیم) بنده چون گذشت ها و خدمات و جانبازیهای که در شخص شاه مشاهده کردم خودم و نه نفر اولاد فدائی ترین افراد ایران برای شاه هستیم (صحیح است) و حق ندارم برخلاف منویات اعلیحضرت همایون شاهنشاهی صحبتی بکنم و نخواهم کرد ولی از نظر خدمت و وظیفه و همان فدائی بودن این عرایضم را میخواهم عرض کنم ، عشاير ایران وقتی بعضی از وزراء بفتح اجانب و بفتح وطن فروشان سلامتی آنها گیلان دوغ مینوشیدند بقول آقا ، عشاير را دعوت کردند در یک جلسه ای و نطق های غرائی میکردند بفتح پیشه وری یکی از

این عشاير بلند شد و گفت من شاهسون هستم همین موکلین آقای د کتر متین دفتری یکی گفت من شاهسون هستم و شما ها خائنین باین مملکت هستید زنده باد شاه ، زنده باد ایران ، من چه جور اینرا امروز مجروح میکنم این موکل آقای د کتر متین - دفتری را که بایشان رای داده است و ایشانرا شناخته است ، افراد عشايري که رای داده اند و میخواهند یک تلگرافی بکنند بآقای د کتر متین دفتری که فلانکار را انجام بدهید در مجلس آیا شما میگوئید که این افراد و کیل نداشته باشند در این مجلس ، چرا اینها نباید و کیل داشته باشند اینها افراد این مملکت هستند اینجا مجلس عوام است حتی یک نفر بقال هم باید بتواند نماینده اش را معین بکند که اینجا بشیند و اظهار عقیده بکند و از حقتشان دفاع بکند (معتمد دماوندی - اتفاقاً بقال ها هم سواد دارند) من دو پیشنهاد دارم یا واقعاً بگذارند کسانی که معلومات متوسطه مدارک تحصیلی متوسطه را دارند اینها و کیل معین کنند که من هم بگویم ، آقایان موکلین من ، قرار شد کسانی که معلوماتشان بیایه رسیده که میتوانند تشخیص بدهند چه کسانی خدمتگذار جامعه هستند اینها رای میدهند یا لا اقل این قانون را بگذارند و دو دوره بآنها وقت بدهند و در اختیارشان بگذارند که نقاشی یاد بگیرند این نظر بنده است دیگر بسته بنظر خود آقایان نمایندگان محترم است

بعضی از نمایندگان - احسنت ، احسنت .

رئیس - آقای کشاورز صدر (بعضی از نمایندگان - دستور دستور) بعد از صحبت ایشان وارد دستور میشویم .

کشاورز صدر - چون جناب آقای رئیس فرمودند یک مطلب اساسی هم هست که نقطه های قبل از دستور یک جنبه اساسی داشته باشد اول حضور آقایان عرض کنم که اگر مقتضی نمیدانند صحبت نکنم بنده بطور اختصار میخواهم راجع بتهیه و تدوین قانون روابط مالک و کشاورز و حفظ حقوق زارع صحبت بکنم ، چون جناب آقای نخست وزیرم تشریف دارند .

چند دقیقه هم بیشتر صحبت نمیشود گمان میکنم که این موضوع اهمیت داشته باشد و آقایان هم توجه بفرمائید بنده از حضور جناب آقای نخست وزیر و آقای وزیر کشور که البته در این امر دخیل هستند و قطعاً علاقه باطنیشان این است که نسبت بحفظ حقوق زارعین که از مسائل داخلی کشور است و هم بنده گمان اعلیحضرت همایونی تأکید و سفارش فرموده اند اقدام بکنند اینجا بنده بطور قبل از دستور صحبت میکنم و یک مقداری یاد داشت کرده ام که عرض آقایان میرسانم . خاطر آقایان مستحضر است که راجع بتعیین روابط مالک و زارع و راجع بحقوقی که زارع بایستی طبق آن کشت و زرع بکنند ما هنوز یک قوانین مدونی پیدا نکردیم و این نکته هم مورد تصدیق آقایان است که تقریباً طبقه ای که این مملکت را اداره میکند یعنی زحمت میکشند و عایدی میدهد و سعادت و آسایش برای افراد این مملکت فراهم میکند طبقه کشاورز است (صحیح است) طبقه زارع یک طبقه ایست که هیچوقت هیچ توقعی نداشته است و همیشه بار را بدوش کشیده است و بانهایت رنج و زحمت تحمل مشقت کرده و دسترنج خودش را تقدیم آقایان شهر نشین ها نموده اقتضا دارد

آقایان نمایندگان محترم که اکثریت قریب باتفاقشان نماینده همین کشاورزان و رعایا هستند برای آنها هم یک حقوقی قائل شوند آقایان مستحضرند که قواهد و تربیتی که ما آلان داریم آن عوامل پنجگانه است که میشود آن عوامل را باین ترتیب تقسیم کرد ، نفر ، بذر ، گاو ، زمین ، آب ، بنظر بنده در عصر اتم و در این دوره بایستی یک حقوق بیشتری یک حقوق معنوی ، میخواهم بگویم که مثلاً ده یک یا نصف یا چهار خمس بدهند بزراع و یک خمس بدهند بمالک بنده معتمد که از حیث روابط حقوق معنوی و واقعی زارع بایستی یک توجه مخصوصی بشود مسائلی که بنظر بنده میآید لازم است باینکه دولت زودتر این را مدون بکند و اینرا بصورت یک لایحه ای در بیارود برای دوره پانزدهم این را بنده از بودجه کل کشور لازمتر میدانم اینرا با چهار ماده بیارود و تصویب مجلس دوره پانزدهم برسانند که این اقتضای آقایان نمایندگان باشد برای موکلینی که اینها را انتخاب کرده اند و الان هم ممکن است که قانون تصویب بشود آنها هم هیچ گناهی ندارند و از فرهنگ محروم هستند بایستی حقوق آنها هم حفظ بشود که باسطن فرهنگ بتوانند از حقوق خودشان استفاده کنند آن مسائلی که بنظر بنده آمده است استدعا میکنم جناب آقای نخست وزیر یادداشت بفرمائید البته در ضمن این لایحه مسائل لازمتر هم ممکن است باشد که بنظر دولت برسد ولی آن چیزهایی که خیلی مهم است این است که حتی یک حقوق ثابتی برای زارع از محصول قائل بشوند که معین بکنند با موقعیت محل یا وضع زارع با متاعی که از ملک برداشته میشود یک حق ثابتی برای زارع معین کند که این حصه اش چقدر است (صحیح است) دوم مالک حق نداشته باشد بدون علت و جهت یک زارعی که بیست سال در آنجا زحمت کشیده این را خارجش بکند بنده این را عرض میکنم که آقایان باینکه مالک هستند یعنی از قدیم الایام باصول مالکیت آشنا هستند آنها این اصل را رعایت میکنند ولی متأسفانه اشخاصی که اخیراً ملاک شده اند که بنظر بنده آنها خیلی آشنائی ندارند بایستی یک قانونی وضع بشود که متذکر باشند و بدانند که وقتی که ملک یک مستاجر داده میشود و ملک خود را اجازه میدهند بیک زارعی که بیست سال رنج میبرد در آفتاب ، باید حق داشته باشد و نشود بدون علت و جهت او را از سرکار و ملکش بردارند (صحیح است) سوم مالکین موظف باشند که بهداشت و با سواد کردن رعایای خود را تأمین کنند بنظر بنده اگر این قانون گذشته بود یک عده ای نمیآمدند اینجا بگویند با سواد هارای بدهند یک عده ای بگویند اکثریت قریب باتفاق باینکه رعایا و کشاورزان و ایلات هستند و بیسواد هستند اگر این قانون را فکر کرده بودند و آورده بودند حالا مقصود تأمین میشد و بقیه بنده این از بودجه کشور لازم نیست خود مالک مکلف باشد برای خواندن و نوشتن زارع و برای بهداشت او یک اقداماتی بکند و بنظر بنده این مخارج هنگفتی نمی خواهد خود مالکین هم قبول میکنند وقتی که عادلانه وضع شود زیرا در زمان حکومت آقای قوام السلطنه گفتند که ۱۵ درصد گرفته شود مردم هم دادند حرفی هم نزدند منتهی بد گرفته شد خوب اجرا شد و بالاخره یک رعیتی ۱۵ ر. اگر بدهد تأثیری بجالش ندارد ولی

اگر آن ۱۰ ربا ۱۰ ربا ۱۰ ربا دولت معین بکنند بصرف بهداشت و باسواد کردن رعایای خودشان برسانند آنوقت دیگر این مقصود و این گفتگو و این حرفها را ندارد مطلب چهارم مالکین موظف باشند وسیله تعلیم کشاورزان را با اصول جدید کشاورزی فراهم آورند و لازم نیست که دانشکده باز کنند باید وسایل فراهم بکنند و رعیت را آشنا بکنند و مقرر دازند مالکی که چهار ده دارد يك متخصص فنی ببرد آنجا در ظرف یکماه یا دو ماه طریقه کشاورزی جدید را بر رعایای خود بیاموزد و بهدم برای تهیه وسایل جدید کشاورزی مالک مکلف باشد در ظرف مدت معینی عوامل جدید کشاورزی را بخرد در دسترس کشاورزان بگذارد ، هم خودش سود زیادی ببردم رعایا بیشتر منتفع بشوند مطلب آخری که بنده نکته ای بنظر آمده اینست که در ضمن این قانون دولت پیش بینی بکنند که برای وراثت یکزارع برای وراثت يك کشاورز حقوقی قائل شوند یعنی اگر مالان داریم میگوئیم که اگر يك مستخدم دولت که حقوق میگیرد و کار میکند خدای نخواست در ضمن عمل بمیرد و یا بعد از ۲۰ سال ۳۰ سال خدمت فوت کند حقوق تقاعد بورتاش میدهند بنابراین در اینجا بطریق اولی حتی برای ورثه يك زارعی داده میشود که مالکین مکلف باشند که برای وراثت زارعی حتی قائل باشند یعنی اگر يك زارعی مرد مالک نتواند ورثه او را خارج بکند ، البته بشرط آن که آن وارث یعنی آن پسر زارعی قادر با دامه شغل پدرش باشد و برای کشاورزی در آنجا نسبت بدیگران حق تقدم داشته باشد و این بنظر بنده بیکمطلب بسیار اساسی است و التماس میکنم استدعا میکنم از جناب آقای نخست وزیر و جناب آقای وزیر کشور که این را تا همین دوره یا نهم تمام نشده است لایحه اش را بیاورند باینکه دوفوریت آقایان هم همه حسن نیت دارند و تصویب میکنند (احسن) .

رئیس - آقای ملک مدنی .

ملک مدنی - اگر اجازه میدهند بنده هم قبل از دستور عرضی بکنم .

رئیس - بفرمائید صحبت بکنید ، آقای حاذقی که صحبت نمیکنند .

حاذقی - من نفر چهارم هستم و از حق خودم صرف نظر کردم که وارد دستور بشوم .

ملک مدنی - بفرمائید آقای جناب عالی بفرمائید .

رئیس - چون چهار نفر میتوانند صحبت کنند بفرمائید آقای ملک مدنی .

ملک مدنی - دیروز عصر یک نفر کارمند دولت آمد بمنزل بنده و مذاکراتی کرد که من مجبور شدم مذاکراتی قبل از دستور در اینجا بکنم خوشبختانه دولت هم در این جا حضور دارد . من هیچوقت از مذاکرات قبل از دستور استفاده نکرده ام اینجا باز هم صورت جلسات محفوظ است و همیشه در لوابح اگر توضیحاتی لازم بوده عرض کرده ام ولی چون در باب يك مطالبی است که راجع بیک لوابح خاصی نیست و ناچار باید گفته شود حالا که يك تحولی در وضع کشور پیدا شده است و با بنیاد اهلحضرت هایبونی نمایندگان و هیئات دولت بنای اصلاحاتی هست و شروع با اصلاحاتی شده است و با برنامه هفت ساله بهبودی داده میشود تعجب میکنم که چطور

دولت نمایندگان نسبت بکرایه خانه يك توجه اساسی نمیکند کرایه خانه در این شهر یکی از مسائل مهمی است که همه کس را در مضیقه گذاشته که همه آقایان نمایندگان هم خیال میکنند باین مطلب توجه دارند . آن کارمند میگفت که من يك اطاق در شمال تهران اجاره کرده ام ماهی صد تومان خودم و زخم و دو بیچه ام توی همین اطاق زندگی میکنم و اگر دولت توجه کند باین اراضی خوشبختانه جناب آقای نخست وزیر تشریف دارند ، اراضی زیادی در شهر تهران افتاده است قطعات بزرگی که ملاحظه فرموده اید در نقاط مختلف هست شمال فرض بفرمائید در خیابانهای اطراف منازل همه اراضی ۱۰۰۰۰۰ متری ، ۲۰۰ هزار متری و ۵۰۰ هزار متری همینطور افتاده است آن کارمند مرد فهمیده می بود و میگفت اگر دولت باین اراضی مالیات سنگینی تحمیل کند و مجبور کند که این اراضی را بفروشند خود بخود قیمت زمین یائین می آید برای اینکه مالک قادر نیست که مالیات سنگین را پرداخت کند و از این ترقی روز افزون زمین جلوگیری میشود و در نتیجه يك فرجی برای ماها مردم فقیر و بیچاره پیدا میشود . اقتصادیات را درست کردن و دستوری دادن باید بحال مردم نافع باشد آن کارمند میگفت و درست هم میگفت با حساب دقیق هم در شهر تهران نداشته باشد بدون مبالغه يك ثلث حقوقش را باید کرایه خانه بدهد . (صحیح است) کارمند میگفت من ۲۵۰ تومان میگیرم يك اطاق گرفته ام صد تومان آقا کارمندی که معاون وزارتخانه است یکی از آقایان وزرا مثلا فرض کنید آقای منصور السلطنه عمل که از وزراء هم هستند سوابق هم دارند خانه نداشته باشند در این شهر وقتی خانه ندارند الان که حقوق ایشان ۲۵۰۰ تومان شده آیا اگر يك خانه می که قابل سکونت باشد برای ایشان و بخواهند اجاره بکنند آیا کمتر از ۸۰۰ تومان ، ۱۰۰۰ تومان میدهند یا شان ؟ محال است يك کارمندی که ۲۵۰ تومان سبب تومان حقوق میگیرد چقدر باید بدهد در هر صورت ثلث حقوق کارمند اشخاصی که جزو دستگاه دولت هستند جناب آقای نخست وزیر با جاره خانه داده میشود و صدی ۷۵ کارمندان دولت هم بیخانه هستند بنده عقیده ام اینست که يك توجه مخصوص باین مطلب بفرمائید و این راجز و دستور هیأت وزرا قرار بدهید و روش تصمیم بگیرید و منتشر کنید بوسیله رادیو همه کارمندان و مردم را خوشنود کنید که بدانند که واقعا دولت اقداماتی کرده ، و قدم های اساسی بر داشته یکی اینکه مالیات سنگینی برای اراضی که در شهر تهران واقع شده وضع کند (صحیح است) که از همان فردا مالیاتی که آنها را مجبور کند که این اراضی را بفروشند از این اسیکولاسیون آنها دست بردارند (صحیح است) و یکی آنکه بقیه بنده هوس این بناهای عظیمی که دارد در این شهر درست میشود ، دولت باید در بودجه خودش سالی ۱۵۰۱۰ میلیون برای ساختمان خانه های کوچک در اعتبار بگذارد و این خانه ها را بسازند و در یکمکت طولانی بکارمندان دولت در درجه اول با قسط بفروشد مثل سایر ممالک که این کار را کرده اند (صحیح است) و بقیه بنده اگر این عمل اساسی را دولت بکند - در زندگی اکثریت طبقه

یائین يك اثر بسیاری داشته باشد و برای آن طبقه که گرفتار اجاره خانه هستند و موجرن هم متأسفانه خیلی هاشان مردمان بی انصافی هستند (صحیح است) قانون هم در کشور ما تا کنون آنطوری که لازم بوده است بدبختانه اجرا نشده است . همیشه متوجه ضعیف بوده است قوی و پولدار با وسایل فرار میکردند است بنده استدعا میکنم چون من بیان آن کارمند را خواستم بعرض هیئت دولت نمایندگان محترم مجلس برسانم و خیال میکنم تمام آقایان نمایندگان هم با این نظر موافق هستند که اقدام اساسی در اینکار بشود (صحیح است) یکی از آقایان اینجا تذکر دادند که همین چهار صد خانه می که این جا ساخته شده هنوز مسکون نیست و اساساً بلا تکلیف مانده است ، امر بفرمائید که این چهار صد خانه را تمام کنند و زودتر بستند یعنی بی بضاعت بدهند (یکی از نمایندگان - درست کرده اند سه سال است) این مطلب لازم بود که خواستم قبل از دستور استفاده کنم بعرض مجلس برسانم (احسن) **۳-قرائت صورت اسامی غائبین جلسه قبل رئیس -** صورت غائبین جلسه قبل قرائت میشود و وارد دستور میشود .

(بشرح زیر قرائت شد)

غائبین با اجازه - آقایان : مهندس رضوی ، لاهوتی ، دکتر راجی ، رحیمیان ، علی اقبال ، مهندس خسرو هدایت ، حسین وکیل ، دکتر مجتهدی ، نیکپور امامی اهری ، عدل اسفندیاری .

غائبین بی اجازه - آقایان : محمد حسین قشقائی ، اردشیر شادلو ، بیات ، اورنگ ، عبدالرحمن فرامرزی قوامی ، گنجی ، بهار ، دکتر شفق ، دکتر امینی گلبدی ، عباس اسکندری ، عباس فاضلی ، خسرو قشقائی ، دیر آمدگان ، با اجازه - آقایان : شریعت زاده ، قبادیان صاحب جمع ، ونوق ، منصف ، دکتر طباطبائی ، افخمی سزاوار ، امیر تیمور ، دکتر آشتیانی ، صادقی اسدی .

دیر آمدگان بی اجازه - آقایان : مهدی ارباب ، زنگنه آقاخان ، مسعود نابتی ، شهاب خسروانی ، علی وکیل ، دکتر ملکی ، هرانی ، کهید .

۴ - طرح لایحه اصلاح قانون انتخابات رئیس - آقای تقی زاده ماده ششم مطرح است ، بفرمائید .

تقی زاده - در آخر جلسه گذشته نوبت بنده رسید که در باب ماده ششم چند کلمه مطلب داشتم میخواستم عرض کنم ولی چون موقع نبود و با مرور ماند و فرصتی پیدا شد یک قدری آنها را بصورت یادداشتی در آوردم لازم نیست بنده از اهمیت عظیم این ماده صحبت بکنم . البته آقایان همه توجه دارند بنده امیدوارم در این مطلب هر يك از ماها فردا فرد تأمل کاملی بکنیم و خود را برای چند دقیقه از همه نوع تعصب در عقیده و یا منظور مجرد نموده درست بینا و بین الله بخاطر حق و منافع آینده مملکت و ملت رأی بدهیم یعنی رأی جامد همراه باورده باشیم و خود را با صفای قلب مستعد سازیم که پس از شنیدن حرفهای موافق و مخالف و استدلال آنها آنچه حق یابیم و لو برخلاف رأی اولی خود قبول کنیم . بیا بید در آخر این مجلس که لابد همه ما محس میکنیم که بی تصور نبوده ایم کفاره ای بدهیم و این مجلس دوره یا نهم را روسفید کنیم (صحیح است) و در

این آخر عمر مجلس توابی بکنیم - منظور از این بحثها را آقایان میدانند که البته در مقام منطقی و استدلال و اجتماع یا بقول منطقیون برهان و جدول و مغالطه هر کس البته دلایل خودش را میگوید اما واقعا بیائید ما مطلب را روشن کنیم حلای کنیم بحث کنیم و تفکیک کنیم مطلب چیست ؟ .. مطلب خیلی روشن است و بگذارید محض روشن تر ساختن آنرا توضیح و تفکیک کنیم . لایحه دولت و رأی کمیسیون کشور شبیه ترین چیزها نیست که جمعی از مردم فقیر و برهنه و گرسنه این مملکت در کودالها و زانهای تاریک کثیف زیر زمینی به بدترین وضعی زندگی میکنند و دولت محض رفاه حال آنها میل داشته عماراتی پاکیزه و عالی در محل با صفائی برای آنها بنا کند ولی چون آن کار هم خرج کلی وهم وقت متعدی لازم داشته بدون آنکه از آن خیال بزرگ و عالی منصرف شود فعلا برای تسریع کار و نجات مردم از ذلت زندگی کثیف دولت تصدق فوری کرده بلافاصله و بلا تأخیر چند صد یا چند هزار خانه های متوسط الحال پاکیزه و بی تجمل ولی موافق صحت و راحت و رفاه برای آن مردم در چند ماه بنا کرده این جمع بدبخت را با آنجا انتقال بدهد و این نیت يك خود را باعرضه داشته است ، کمیسیونی از خود ما ناله کنندگان از بدبختی فقرا برای تدقیق امر تعیین میشود و نتیجه رأی آنها آن میشود که خیر این مردم باید در همان زانها با مانند تا روزیکه پس از چندین سالها قصوری برای آنها با آسانسور و دست شوری مرمری درست شود (احسن) آیا مثل کار فعلی ما غیر از این است ؟ و آیا چنین کاری باسم و بهانه اینکه ما برای فقرا قصر پارسی میخواهیم رواست ما میگوئیم باید این فساد فاحش طریقه انتخابات در ایران يك قدم هم اصلاح نشود و همانطور بماند تا وسیله کارت انتخابی اصلاح کاملتری شود تا این طریقه ای که بواسطه آن هر فرد از مردم این مملکت رأی خود را (نه رأی دیگری را) در انتخاب وکیل برای حفظ مصالح و منافع مملکت خود بدهد قدمی است خیلی اساسی (صحیح است) برای حقیقت دادن به مشروطیت و حکومت ملی (صحیح است) و معادل خواهد بود با مساعی مجلس اول و مؤسسان مشروطیت و قوانین اساسی .

اینجا خیلی صحبت از باسواد و بیسواد شده و میشود و بنده دیدم در مجلس کم کرد و بتفصیل و پشت سر هم این حرف می آمد میخواهم عرض کنم که از اول تا آخر این يك اشتباهی بوده است که وارد این مطلب شده است بنده هم طرفدار رأی دادن با سوادها نیستم ، صحبت از باسواد و بیسواد اصلا نیست ما میخواهیم يك تکبکی درست کنیم که هر کس رأی خودش را بدهد ما میخواهیم کاری بکنیم که خودش بنویسد و بعضی از دخالت دادن به باسوادها و حتی طبقه منور و مردمان کتاب و روزنامه خوان و یا محروم کردن بیسوادان از حق دخالت در امور مملکت حرف زدند و بعضی دیگر به بیسوادها دلسوزی کرده و آنها را مردمان شریف و توده اصلی ملت دانسته و گفتند چرا جمعی از ملت را از حق خود محروم کنیم اگر واقعا میخواهیم از مغالطه و سفسطه و تفسیر مطلب حتی بخلاف مقصود احتراز کنیم باید درست توجه شود که ابدأ مقصود نه حق انتخاب دادن يك طبقه

است و نه محروم کردن طبقه دیگر مقصود اصلی فقط و فقط آستیکه هر فرد دارای شرایط انتخاب بدون هیچ استثناء برود و بدون مانع رأی خود را به صندوق بیندازد و هیچکسی بعنوان انتخاب کاغذی را که نمیداند در آن چه نوشته شده و بدست او داده اند بصندوق نیندازد و حق دیگران را باین وسیله باطل نکند و مقصود از نوشتن در محل انتخاب و انداختن بصندوق ابدأ آن نیست که شخص انتخاب کننده سواد بمعنی معروف کلمه داشته باشد و بتواند شرحی بنویسد یا بخواند مقصود تشخیص الف با است و نقش کلمات ملفوظه در کاغذ باقل درجه امکان پس نادانی که معرفت و کتاب و روزنامه نتوانند و عامی هم که بتواند حروفات را بنویسد ولو بخط کودکانه باید بانجمن انتخابات برود و رأی خود را بدهد (صحیح است) و اگر کسی نمیتواند رأی خود را بدهد چه فایده ای در فروختن آن زبان بسته ها بیک استعمار کننده است مثلا اگر وقتی در محلی صلاهی عام داده شود که فلانجا يك تماشاخانه است و اینک هزاران هزار دو چرخه به هم مردم و هر کسی که مایل است بدون استثنای احدی مجاناً توزیع میشود که سوار شده آنجا برود و آن نگاه جمعی سوار شده بروند و بعضی دیگر آه و ناله راه بیندازند که ما دو چرخه سواری بلد نیستیم و چرا ما را از حق تماشا محروم میکنید واضح است که آنها گفته خود را شده که تقصیری بر توزیع کننده دو چرخه نیست و شما فقط میخواهید سوار ترك يك دو چرخه ران شده بروید و او هم شما را پشت خود سوار کرده ببرد تا در محل تماشاها را نشانیده . خود بردوش شما برود و خوب ببیند (بهتر از دیگران) و شما اصلا هیچ بینید (احسن - صحیح است) پس وقتی گفته میشود با شرط مباشرت ذاتی و خود نوشتن رأی خود جمعی دیگر را محروم میکنند این جز مغالطه چیزی نیست زیرا که احدی از حقی که داشته و استعمال میکرد محروم نمیشود بلکه از حق وهمی که اصلا هیچوقت نداشته اند محروم میشوند .

محرومیت از حق انتخاب در بعضی موارد ذاتی و در بعضی دیگر عرضی است مثلا زنها در این مملکت ذاتاً در حالت فعلی از حق انتخاب محروم هستند (در خوب و بدی این محرومیت فعلا حرفی ندارم) ولی جوانان ۱۶ ساله و افراد نظامی هم محروم هستند اولی پس از اكمال سن رشد و دومی پس از خروج از نظام فوراً دارای حق ذاتی خود میشود مردم بدبختی که حالا گله بی زبان کارفرمایان و ارباب هستند برای اینکه الفباء فارسی را (که در یکماه میشود بقدر کافی برای این مقصود یاد گرفت) نیاموخته اند فعلا بهرحال از اعمال حق انتخابی خود محروم بوده اند (صحیح است) و تا نوشتن یاد نگرفته اند محروم خواهند بود فقط چیزی که ما حالا میخواهیم بی خدعه و آشکار بکنیم و مطلب موجود و پوشیده را فاش و برملا سازیم آنست که شمشیری را که برای جهاد در راه حقوق خود بدست جمعی عاجز از استعمال آن داده بودند و آنها نه تنها استعمال نمیکردند بلکه غالباً مال خود را بدست ظالمی که برخلاف حقوق آنها استعمال میکند میدادند افلا از دست آنها بگیریم (صحیح است) که ظالم صاحب دو شمشیر را با هزار شمشیر نشود و بر

آنها که فقط يك شمشیر دارند و استعمال آنرا نیز بلندند باین وسیله ناحق غلبه نکنند و ملاکین مقاصد خود را باسم دفاع از حقوق زارع زبان بسته و کارفرمایان باسم کارگران بی سواد اجرا نکنند واقعا آیا انصاف است که در يك قصبه ای ۹۵ نفر آدم با سواد و تحصیل کرده و دانا باشند و ۵ نفر با سواد نادان که دارای ۵۰۰ نفر رعیت یا نوکر بیسواد هستند آنوقت این ۵ نفر رأی مشابه بدهند و ۹۵ نفر منور را که در عدد ۱۹ برابر آنها هستند بیابند و حق آنها را از بین برده بظلم محض مغلوبشان کنند بعضی از آقایان میفرمایند در صورت نوشتن مستقیم رأی از طرف انتخاب کننده عده انتخاب کنندگان کم میشود مثل اینکه تا حالا زیاد بودند اگر عده مطلوب است چرا بهر کسی بعد کوفسندان خود حق رأی ندهید که عده آرا در ایران بعد میلیون برسد و ما هم خوشحال شویم (باتماثلج - مردم کوفسند نیستند) رأی مضاعف که فرنگیها و پلورال Vote Plurale گویند و در بعضی ممالک دو سه یا چهار رأی برای یک نفر مرسوم بوده . عادلانه نیست زیرا که هر کسی زائیده این خاک است و حق يك رأی بیشتر نباید داشته باشد و اگر در اینگونه رأی مضاعف که ما حالا در این مملکت داریم و بعضی افراد هزار یا صد هزار رأی برای خود دارد اصرار کنیم و برقرار بماند باینترسم که عاقبت کار ما همانند کار مملکت بلژیک در ۳۷ سال قبل بشود . در بلژیک کسانی که مدارس عالی تمام کرده بودند حق چند رأی در انتخابات داشتند (یعنی برعکس مملکت ما که آنجا با سوادان رأی متعدد داشتند نه بیسوادان) در آن مملکت دو حزب قوی از قدیم بود که مجلس ملی تقریباً از نمایندگان آنها مرکب بود و بعد ها اجتماعيون نیز بتدریج پیدا شده و نتو کردند سالیان دراز حزب موسوم به کاتولیک در اکثریت بود و حزب آزادی خواه در اقلیت و این نه همیشه بواسطه رأی دادن اکثریت ملت به حزب کاتولیک بود بلکه بیشتر بواسطه قانون رأی مضاعف بود که مخصوصاً کاتولیک ها مدارس عالی و متوسطه زیادی تأسیس نموده و بنا بشهر و در امتحان هم مدام سختگیری نکرده و زود تصدیق نامه میدادند و باین طریق عده کثیری از پیروان آنها هر کدام چندین رأی داشتند حزب آزادی خواه از این کار خیلی شاکبی بود و همیشه سعی کردند این قانون رأی مضاعف را که يك دسته را بطور دائم در مجلس نگاه میدارد بهم زدند ولی چون اکثریت مجلس دست حزب کاتولیک بود منظور خود را در اصلاح قانون پیش نمی بردند و نتیجه آن شده بود که برورد هم همیشه اکثریت مجلس با حزب کاتولیک مانده بود بناحق دائمی شده بود عاقبت در سال ۱۹۱۲ مسیحی حزب آزادی خواه بجان آمده با اجتماعيون که تا آنوقت سازشی نداشتند محض همین کار و سر این موضوع اتحاد کردند و انقلابی براه افتاد یعنی اعتصاب عمومی هولناکی در تمام مملکت شروع شد که تمام وسائل نقلیه و زندگی خوابیده و عاقبت اولیای امور بلژیک یعنی در واقع حزب کاتولیک مجبور بتسلیم شد و بطور انقلابی قانون رأی مضاعف را منسوخ کردند حالا خوبست آقایان ملاکین و کار فرمایان ما نیز يك رأی فردی خودشان قناعت فرموده رأی ما تهدستان را خفه نفرمایند و در عوض سعی در باسواد

کردن اتباع خود باین اندازه بکنند که کلمه وزیرالمالک را بتوانند بنویسند و بصندوق بیندازند (صحیح است) ناصر ذوالفقاری - آقای رئیس چقدر باید صحبت بکنند؟

رئیس - نیم ساعت میتواند صحبت کنند بفرمائید آقای تقی زاده -

تقی زاده - قسمت عظیم مردم این مملکت از طرف خود نماینده انتخاب نمی کنند بلکه چنانکه همه میدانیم و آنجا که بیان است چه حاجت به بیان آنها را کسی دیگر و صاحب مقصودی دیگر به بیگاری میرند و بای صندوقی که خود آنها نمایانند چیست برای چیست؟ سوق میدهند؟

اینجا بعضی حرفها از قانون اساسی و حقوق ملت در آن صحبت شد که قانون اساسی حقی بر مردم داده و حالا میخواهند آنرا از دست آنها بگیرند من اگر بحسن نیت گویندگان این حرف اعتماد نداشته و احتمال مغالطه عمدی میدادم جوابی بآن نمیدادم لکن میخواهم از آقایان تمنا کنم که بنده را هم جزو آنها بکنند قانون اساسی خودمان را می فهمند حساب کنند چون در این مجلس تنها بقیه افراد کمیسوی هستیم که قانون اساسی را پس از ۸ ماه بحث و دقت تدوین کردند قانون اساسی هیچ حقی بایرانیانی که باعمال آن حق قادر نیستند نداده ولی پهر ایرانی حق دخالت باشعور در امور مملکت داده است (صحیح است) چون دلیل قانون اساسی و توسل بآن بیش از آن ضعیف و سست است که محتاج بجواب تفصیلی باشد بویست در اینگونه تفسیرات بجدل و مغالطه شبیه تر میشود تا برهان لذا تفصیل زیادی در این باب نمیدهم .

بنده در عقیده خود هیچ نوع تعصب مخصوصی ندارم و همیشه حاضریم با دلیل صحیح عقیده مغایر را بپذیرم و نیز هیچ تعصب و نظر ناموافق نسبت به متولین مملکت و ملائکین ندارم لکن اگر کسی بن بگوید که باید ملائکین بزرگ حق مخصوصی بیشتر از سایر افراد مملکت داشته باشند بآنکه چنین اعتقادی ندارم باز ترجیح میدهم که مانند بعضی ممالک شخص آنها فقط بواسطه ملاک یا فرمانروا بودن در سناکرسی مخصوصی داشته باشند که حق واضح آنها باشد تا آنکه بخنده و باسرم رعیت زبان بسته و اجبار هزاران نفر بگرفتن ورقه مجهولی و انداختن آن در صندوق و ابطال اصول رای مخفی کرسی در مجلس شورای ملی بدست بیاورند و اسم خود را انتخاب شدگان ملت بگذارند .

بیانید از راه وجدان و بخاطر مصالح حقیقی ملت رای به پیشنهاد دولت که در این باب حسن نیت کامل نشان داده بدیم و یادگار خیری که باقیات صالحات باشد از وی مجلس پانزدهم بگذاریم (صحیح است - احسن است) .

امیدوارم اعضاء حکومت هم که در مجلس حاضر میشوند قدری بیشتر از لایحه خود مدافعه نمایند (احسن است) .

جمعی از نمایندگان - رای ؛ رای ؛ رای ؛ رئیس - آقای دکتر فلسفی مخالفید؟ (دکتر فلسفی - مخالفم) آقای محمد علی مسعودی مخالفید؟ (محمد علی مسعودی - مخالفم) آقای مخبر - مخبر - در جلسه قبل و این جلسه در ماده ۶ که مطرح شد مطالب زیادی بحث شد و استدلالاتی شد

یک دفته آقای دکتر عبده توضیح دادند (مهمه نمایندگان) و نظر باینکه در ضمن بیان ایشان نسبت به کمیسیون کشور اعتراضاتی کردند ، بنده لازم میدانم از نظریات کمیسیون کشور در مجلس شورای ملی که ببطرفانه در اینجا تشریف دارند ومدتی بحث کردند و اظهار نظر کردند دفاع کنم .

محمد علی مسعودی - ۶ نفر از اعضا بودند مخبر - اولاً تعقیب این نظر بنظر بنده معطرد است و همانطوریکه جناب آقای تقی زاده توجه کرده اند غیر قابل تردید است منظور از باسواد این بوده است کسی که صاحب رای است رای خودش را ببرد در صندوق انتخابات بنده نه اینکه باین عنوان ببرد در توی یک اطاق رایش را بنویسد ، باز یک سری ممکن است بوسله یک شناسنامه برود ده جا همان فرد باسواد رای بدهد . اجازه بفرمائید آقا بنده خودم اولین کسی بودم طرفدار این قسمت و حالا هم طرفدار این قسمت . کمیسیون هم میدانند اکثریت قریب باتفاق کمیسیون طرفدار این قسمت بودند آقایان بیخشد مطالبی میگویند در این قسمت واقع مطلب اینطور نیست برای اینکه اینجا توسط آقای رئیس کمیسیون کشور روزاول که این کمیسیون تشکیل میشد بیست نفر از آقایان نمایندگان را علیحده دعوت کردند در جلسه آمدند نفیاً و اثباتاً صحبت کردند مضار و منافع رویه را سنجیدند تا این ماده باینصورت در آمده کسی در کمیسیون کشور مخالف باسواد نبوده است که آقایان هو میکنند این بنده مطلب را الان روشن میکنم اینجا که هیچ همچو کاری در کمیسیون کشور نبوده (دماوندی - اگر مخالف نبودید چرا رای مخفی گرفتید؟) کمیسیون کشور بعد از اینکه اولین جلسه خودش را تشکیل داد ، صورتی داریم که قریب ۲۰ نفر از آقایان نمایندگان را از جمله آقای دکتر متین دفتری آقای بهیجانی ، و آقای کفائی و آقایانی که اینجا حضور داشتند دعوت کردند در جلسه اول راجع باین قسمت صحبت کردند و منظور شان هم از این دعوت همین ماده ۶ بود . راجع بماده ۶ صحبت زیادی شد و بعد از آن کمیسیون شروع کرد بکار ماده ۶ با آن طرزیکه آورده بودند ، بکمه‌ای نه بعنوان اینکه مخالف بودند ، بلکه بعنوان اینکه وقت در این بایستی باستاند اصل دوم قانون اساسی و بنده هم موافقم با جناب آقای تقی زاده که اصل دوم قانون اساسی همچو حقی را نداده است ، تمام قاطبه ملت بایستی که شرکت داشته باشد در انتخابات بنا بر این پیشنهادی شد باینکه بوسله کارت الکترا ل که کارت انتخاباتی در قانون اسم گذاشته شد تا باینوسله بتوانند کنترل کنند که رای دهندگان در کشور ایران چند نفر هستند اگر آقایان بخواهند در اینجا برده بوشی کنند بنده بطور صراحت عرض میکنم که بوده است در سابق گاهی در یک شهرستانی یا در مرکز استانها در جائیکه صندوق انتخابات بوده است اگر دوهزار رای دهنده بوده است گاهی بوده است که رای دهند گانی که شرکت میکردند شاید نمایانم بیش از ۲۰ نفر ۳۰۰ نفر نبوده ، بوده است از این چیزها ، بنا بر این برای جلوگیری از اینکار تنها رفتن آنجا و نوشتن رای آنجا این عمل را تکمیل نمیکند صحبتی که هست همان آدم میتواند بوسله شناسنامه متعدد در نقاط مختلف رای بدهد این غلط است اردلان - آن تقلب است تقلب در قانون مجازات دارد (زنک رئیس) .

رئیس - هریک از آقایان اینجا که میآیند صحبت بکنند میل دارند که دیگران گوش بدهند ولی خودتان برخلاف آن عمل میکنید . مخبر - اماراج بکارت انتخاباتی این کارت را گفتند تمام افرادی که طبق قانون انتخابات شایستگی و صلاحیت دارند که آنها رای بدهند باید کارت داد البته این کارت را از نمره یک شروع میکنند حالا بازم بنده اینجا که شماره اش یک میلیون ، یک میلیون و نیم ، دومیلیون ، نمایانم حالا این را با داشتن این کارت که مشخص و معرف آن شخص است ، یعنی میتواند بآن کارت که دارد یک رای بنویسد و بپردازد توی صندوق و اینرا بعد از آنکه کمیسیون مطالعه کرد با حضور جناب آقای وزیر کشور دیدند که در موقع عمل یک زمان طولانی لازم دارد کمیسیون کشور اگر در آن ماده گفته است که دولت اگر موفق شد برای تهیه این کارت در دوره ۱۶ والا در دوره هفدهم برای تهیه کارت انتخاباتی همین الان هم اجرا شود کمیسیون کشور الان هم موافق است که کارت را دولت در همین دوره اگر بتواند این کارت را تهیه بکند و بآن بایستی که باید شرکت در انتخابات بکنند بنده و بیرونه رای شان را در صندوق بیندازند (اردلان - آقای سزاوار تعلیق بمعال است) (دکتر فلسفی - سبیل کردن لایحه است) این را بایستی گفت که کجا بودند در کمیسیون کشور بنده افرادش را ذکر نمیکم اینک مالک و سرمایه دار و کسانی که استثمار میکنند بده برای بنده فرق نمیکند که اینجا رای ندهد همه متهم بکنید کمیسیون کشور را . کمیسیون کشور مخالف باطبقه باسواد نیست در این مجلس بنده تصور میکنم که عقیده اکثریت قریب باتفاق این باشد که بایستی در انتخابات اشخاص باسواد که لاقلاً دارای سواد نوشتن و خواندن باشند شرکت بکنند . هیچ غیر از این نظری نیست . و اگر این جا منظور تظاهرات است (بعضی از نمایندگان - تظاهر نیست) اینها صحیح نیست کمیسیون را چرا بدنام میکنند کمیسیون کشور آمده است وظیفه اش را انجام داده است و نظرش این بوده که مجلس شورای ملی در عین حال برای تأمین منظور و مشورتش که هم باسواد رای بدهد و هم اینکه قلب نکنند در انتخابات راهی پیدا بکنند و رای بدهند (اردلان - همان شناسنامه است) کمیسیون کشور مغالفتی ندارد و بهترین طرزیکه کمیسیون کشور راه صواب و عملی دید این بود که پیشنهادی میشود و این بنظر بنده بر خلاف عدالت است که آقایان ضمن این که یک بیاناتی دارند و روی عقیده باطنی شان هست باخدای نکرده نیست به کمیسیون کشور اعتراض بکنند بنده خواستم که از کمیسیون کشور دفاع کنم و بنده خودم از کسانی هستم که با ایمان و عقیده راسخ معتقدم که باید آن کسی در انتخابات شرکت بکند که امید داشته باشد دیگری رای او را توی دستش نگذارد که نفهمد حق کیست ، مخائن کیست .

تقی زاده - اشتباه بود من جمله بکمیسیون کشور نکردم . اردلان - مذاکره کافی است . رئیس - آقای دکتر عبده موافقت یا موافقت؟

رئیس - آقای دکتر طبا - بنده مخالف بودم . مسعودی - بنده مخالف بودم و صحبت نکرده ام . رئیس - آقای تقی زاده صحبت کرده اند باید یک موافق صحبت کنند ، آقای نخست وزیر فرمائید دارید ؟ بفرمائید : نخست وزیر - بعد از بیانات جناب آقای تقی زاده واقعاً بحث در اطراف این موضوع زائد است (صحیح است) آنطور که لازم بود جناب آقای تقی زاده فرمودند (صحیح است - احسن است) دولت این لایحه را با حسن نیت آورد (احسن است) و میخواست با احساسات مردم ایران با نظر تصویق و تنظیم نگاه کند برای تنظیم و تکریم احساسات مردم ایران دولت این لایحه را آورد (صحیح است) ما خواستیم اراده مردم ایران در اینکار اجرا بشود ، اشخاص بااراده خودشان بیایندر رای بدهند در انتخابات با ایمان خودشان شرکت بکنند (احسن است) همینطور که فرمودند اینجا صحبت باسواد و بیسواد نبود خواستم که هم رای مخفی باشد هم رای مستقیم باشد خود شخص بدون اینکه تحمیل شده باشد رای دیگران در انتخابات شرکت بکند و در مقدرات مملکت شریک باشد همینطور هم مشهور است میگویند در ایران بیسواد زیاد است که نمیتوانند بنویسند این غلط مشهور است در ایران کسانی که میتوانند اسم خودشان را بنویسند و مقدرات مملکت را در دست خودشان بگیرند زیاد است همانطوریکه میگویند ۱۰ درصد از مردم ایران باسوادند و نود درصد بیسواد ، بنده اینجا میگویم ۹۰ درصد باسوادند یعنی میتواند (صحیح است) اسم خودش را بنویسد بنده نمی میکنم که آقایان توجه بفرمائید و این ماده را بگذارند که مردم بتوانند رای بدهند .

(در اینصورت والا حضرت امیر عبدالاله نایب السلطنه عراق در لژ سلطنتی حضور یافتند و حضار با احترام ایشان قیام کردند) رئیس - تشریف فرمائی والا حضرت امیر عبدالاله نایب السلطنه کشور دوست و همسایه همکیش ما عراق بتهران و شرف حضور در مجلس شورای ملی موجب مسرت و تشکر آقایان نمایندگان ملت گردیده است (نمایندگان - صحیح است) موقع را برای عرض تبرک و تهنیت صیما نه از خود آقایان نمایندگان مفتن میشارم (صحیح است) روابط تاریخی و حسن مناسبات و علائق زیاد بیکه در طی قرون متبادی بین ملتین ایران و عراق وجود داشته طوری پایه های آن محکم و متین بوده که هر گر حوادث ایام نتوانست است خللی در بنیان آن وارد سازد از این لحاظ اما کن مشرفه و مشاهده متبر که و قبور ائمه اطهار و آثاریکه ایرانیان در کشو عراق دارند حقا آن کشور را روشن ثانوی خود و مردم آنرا برادر میدانند (صحیح است) ماهواره طالب مجد و عظمت کشور عراق و ترقی و تعالی ملت آن هستم و از حد او ندمتعال سعادت و موفقیت خاندان جلیل سلطنتی را مسئلت دارم (صحیح است - احسن است)

اردلان - آقای رئیس مذاکرات کافی است . رئیس - آقای وزیر امور خارجه - بنده متأسفم که یک مذاکره مهمی که مؤثر در تاریخ مملکت و سیاست

مملکتی که آثار مقدسه و مشاهد متبر که که برای ماقبله دوم است در آنجا واقع شده (صحیح است) مملکتی که مرقد مبارک نجف اشرف و کربلا مملکه ستایش آن در روح هر ایرانی ابدالآباد باقی هست در آن خالک واقع شده مملکتی که استخوانهای اجداد ما و عزیزان خانوادهای قدیم ما همه در آنجا است و مادر آن مملکت هزاران علاقه قلی داریم و در نتیجه بر رئیس آن مملکت نهایت ادب و احترام را خواهیم نمود (صحیح است) و همین دلیل علیحضرت هایونی

رئیس - آقای وزیر امور خارجه - بنده متأسفم که یک مذاکره مهمی که مؤثر در تاریخ مملکت و سیاست

آینده کشور ایران است موقتاً منقطع شد ولی در برابر این تأسف بسیار مشغوف هستم که موقع بیننده اجازه میدهد که در خدمت نمایندگان محترم و در ساحت مجلس شورای ملی راجع بتشریف فرمائی مهمان عزیزی که امروز شرف حضور در این مجلس دارند چند کلمه باستحضار مجلس شورای ملی برسانم (نمایندگان - بفرمائید) البته مورد تردید نیست که در ادوار تاریخی مابین ملت ایران و عراق یک روابطی موجود بوده است بسیار قدیم و کهن سال و میتوان گفت تحولاتی که در تاریخ سیاسی مملکت ایران پیدا شده خللی در بنیان آن ایجاد نکرده است . ممکن بوده است که حکومتها مختلف باشد پایتختها مختلف باشند ولی هم در ادوار قبل از اسلام وهم بعد از اسلام در تاریخ مشرق بشهادت تاریخ یک ملت در این دوسرزمین حکومت میکرده و یکروح بوده اند در دو بدن (صحیح است) یک ادبیات - یک عقاید - یک افکار در مردم دو مملکت جریان داشته گرچه این روابط مادی و معنوی بوسله حوادثی ممکن بوده است موقتاً منقطع شود و در همان حال که این انقطاع واقع میشده است هم ملت ایران و هم ملت عراق هر دو متأسف بوده اند و درغم و شادی بایکدیگر شرکت داشته اند مثلاً یکی از حوادث اسف ناک و غم انگیزی که در تاریخ اسلام اتفاق افتاده عبارت از واقعه هجوم مغول است و خرابی شهر بغداد که در اواسط قرن هفتم واقع شد ولی در همان موقع می بینیم که شاعر بزرگ ایران سعدی مرثیه بسیار سوزناکی برای شهر بغداد و انقراض حکومت عباسی گفته است که اگر اشتباه نکنم یک بیت آن اینست :

نسیم صبا بغداد بعد خرابها
تمنیت لو کانت تمر علی قبری

این کلام شاعر فارسی احساسات سراسر ملت ایران بوده است (صحیح است) که نسبت بشهر مهم عراق ابراز شده (صحیح است) بلی همین احساسات در طول مدت این هزار سال ادامه داشته است و حالا هم در نتیجه حسن نیت و مال اندیشی و دور بینی اولیای هر دو حکومت و مخصوصاً نیا عالییه علیحضرت هایون شاهنشاهی (صحیح است) و والا حضرت نایب السلطنه عراق این روابط بجمداد تجدید و تحکیم میشود (صحیح است) وظیفه دولت این بوده است که در این موقع که این مهمان گرامی بمملکت ما قدم میگذازد مقدم اورا صمیمانه گرامی داشته از لازمه احترام و پذیرائی دقیقه و قور گذار نکند ماموظف هستیم بحسب امر مبارک شریعت اسلام که ما را با کرام ضیف امر میکند منتهای احترام را نسبت بهمهمان عزیز اجرا داریم خاصه که مهمان منتسب باشد بیکي از بزرگترین بیوت و خاندانهای قدیمی اسلام یعنی سلسله جلیله هاشمی (صحیح است) و پادشاه آن مملکت اسلامی است که اینک مهمان فرخنده و محبوب ما میباشد .

مملکتی که آثار مقدسه و مشاهد متبر که که برای ماقبله دوم است در آنجا واقع شده (صحیح است) مملکتی که مرقد مبارک نجف اشرف و کربلا مملکه ستایش آن در روح هر ایرانی ابدالآباد باقی هست در آن خالک واقع شده مملکتی که استخوانهای اجداد ما و عزیزان خانوادهای قدیم ما همه در آنجا است و مادر آن مملکت هزاران علاقه قلی داریم و در نتیجه بر رئیس آن مملکت نهایت ادب و احترام را خواهیم نمود (صحیح است) و همین دلیل علیحضرت هایونی

رئیس - آقای وزیر امور خارجه - بنده متأسفم که یک مذاکره مهمی که مؤثر در تاریخ مملکت و سیاست

مملکتی که آثار مقدسه و مشاهد متبر که که برای ماقبله دوم است در آنجا واقع شده (صحیح است) مملکتی که مرقد مبارک نجف اشرف و کربلا مملکه ستایش آن در روح هر ایرانی ابدالآباد باقی هست در آن خالک واقع شده مملکتی که استخوانهای اجداد ما و عزیزان خانوادهای قدیم ما همه در آنجا است و مادر آن مملکت هزاران علاقه قلی داریم و در نتیجه بر رئیس آن مملکت نهایت ادب و احترام را خواهیم نمود (صحیح است) و همین دلیل علیحضرت هایونی

که خودشان سرمشق اتم و اکمل در حسن سیاست و حسن اخلاق و ادب هستند در اینجا همچنان بهترین نمونه و سرمشق مهمان نوازی را بآباد داده اند (صحیح است) ما امیدوار هستیم که در نتیجه تشریف فرمائی والا حضرت امیر عبدالاله نایب السلطنه عراق این روابط تاریخی قدیم تجدید و تأیید شود مشکلاتی که در بین دو مملکت است از بین برود و آمدوشد مسافرو زوار در بین دو مملکت تسهیل شود (صحیح است) مسائل مختلفی از قبیل مسائل سرحدی و غیره که فی مابین هست بنحو احسن و بطور دوستانه حل شود و طوری شود که روابط ما با همسایه عزیز ما سر مشق سایر ممالک همجوار واقع گردد (صحیح است) دیگر ممالک بیاد آورند که با همسایگان باید چگونه رفتار کرد .

بنده در این قسمت بحکم وظیفه در برابر مجلس شورای ملی عرض کردم ولی در خاتمه عرض خود بمناسبت اینکه این پیش آمد باعث انقطاع یک بحث ولایحه خیلی مهمی شد و آقای تقی زاده هم از دولت گله فرمودند که چنانکه باید دفاع از آن لایحه نمیکند و وظیفه خود میدانم که بحکم مسئولیت مشترکی که بین اعضاء دولت هست عرض کنم که دولت در تنظیم این لایحه نه فقط مناسبات سیاسی و اداری و حفظ حقوق ملت ایران را رعایت کرده بلکه تمام مصالح و مناسبات را در نظر داشته است و این قانونی که دولت تهیه کرده در مرحله اول یک قانون تربیتی است (صحیح است) زیرا این قانون تشکیلات حزبی و سیاسی را با افراد کشور میآموزد (صحیح است) و انتخاب و کلاهی ملت را از صورت خصوصی ومن در آوردی بیرون میآورد و بروی اساس عقاید حزبی و طبقاتی که پایه تشکیلات ممالک دموکراتیک است قرار میدهد در عین حال وسیله تعلیم و تربیت و توسعه معارف عمومی را تأیید و تقویت میکند و مردم را بخواندن و نوشتن تشویق مینماید (صحیح است) اگر چه گفتند که صحبت باسواد و بیسواد در میان نیست ولی بنده میگویم اگر هم باشد البته حق و شایسته است که باسواد بر بیسواد حکومت کند این تعلیم قرآن مجید است که (هل - یتوی الذین یعلمون والذین لا یعلمون) خوشحال مملکتی که حکومت آن در دست طبقه دانشمند و عالم آن باشد .

بنابر این امیدوار هستم که آقایان نمایندگان محترم در این آخر دوره تقنینه یادگار خیری از خود بگذارند این قانون رامطابق پیشنهاد دولت تصویب کنند کاین اثر در تاریخ مشروطیت ایران از این دوره باقی بماند و ملت ایران همیشه حق گذار و قدر شناس باشد . (احسن است)

رئیس - آقای دکتر طبا پیشنهاد کفایت مذاکرات را کرده اند بفرمائید .

دکتر طبا - بنده پیشنهاد کفایت مذاکرات را کردم چون این لایحه مدتی است که مطرح است و در کمیسیون هم تحت مذاقه قرار گرفته و آقایان نمایندگان هم بدون استثناء علاقه داشتند باین لایحه و مدتی تحت مطالعه قرار دادند و خیلی هم خوشوقتیم که آقایان موافقین آن بیاناتی را که بنده میخواستم عرض کنم و نوبت گرفته بودم بعرض مجلس رسانند و خیال میکنم اغلب آقایان تقریباً قانع شدند که استدلالشان خیلی قوی بود و از دفاع دولت هم خیلی متشکرم که دفاع خیلی متبنی هم در اینصورت آقای دکتر اقبال فرمودند آقای نخست وزیر و آقای وزیر

خارجه هم نظر دولت را بدون هیچ تردیدی به رسم مجلس رسانیدند یعنی تردیدی که نبود چون لایحه خیلی واضح و روشن بود ولی اگر هم در خاطر بعضی از آقایان نمایندگان یک تردیدی بود حالا گمان میکنم که با توضیح دولت از بین رفت. اعلیحضرت همایون شاهنشاهی را بنده بخاطر دارم که چندین بار که بنده بحضورشان شرفیاب شده بودم (دهقان این بکفایت مذاکرات چه مربوط است؟) اجازه فرمایید (دولتاشاهی - اعلیحضرت کدر کفایت مذاکرات چیزی نفروموند) نظر اعلیحضرت را چرا نمیگذارید در مجلس بگویم چیز غریبی است مخصوصاً فرمودند که من یک مژده ای برای طبقه تحصیل کرده و نامرور مملکت دارم و میخواهم که وکلای خوب به مجلس بروند میخواهم که مردم وکلای خوب را با نظر خودشان انتخاب کنند (دکتر قاضی - همه طرفدار نظر اعلیحضرت نیستند) (همه نمایندگان) آقایان چرا نمیگذارید که من عرض را بکنم چیز غریبی است خود شما هم در آنجا رأی مخفی میدهد برای اینکه شهادت ندهاید در کمیسیون کشور رأی مخفی خواستید حالا هم در مجلس رأی مخفی میخواهد این چه موضوعی است که رأی مخفی میخواهد بدهد آقایان؟ بقیه بعضیها گفتند کمال مطلوب در اینست که سواد کامل داشته باشند یکمده از مخالفین و دوست محترم من آقای دهقان فرمودند که بسواد ها هم باید رأی بدهند آقایان مخالفین نظرهایشان متضاد است ولی گمان میکنم که جواب همه را آقای تقی زاده با کمال روشنی دادند اینجا موضوع با سواد بسواد نیست آقایان اینجاموضوع اینست که آن رعیت بیچاره رأیی را که دستش داده اند و نمیداند چیست برای اینکه نهدد یک کسی و بگوید آقا اسم کی درش نوشته او را مراقب میکنند که از کسی هم نرسد اسم کی درش نوشته شده یکمده را مثل گله ردیف میکنند میرند پای آن صندوق و آن کاغذها را بدون اینکه اجازه داشته باشند از یکی بپرسند آقا اسم کی توی این هست میرند میاندازند توی صندوق حالا اگر یکی بقول آقای باتمانقلیچ میرود نقاشی یاد میگردد که اسم آقای سعودی را بنویسد پس معلوم میشود علاقه دارد با آقای سعودی که اسمش را یاد گرفته است و میتواند بنویسد چرا نمیخواهد که منطبق و استدلال گفته شود این قانون یک تحول عظیمی در این مملکت ایجاد میکند (صحیح است) اعلیحضرت همایونی مقدم آن بودند و دولت جناب آقای ساعد و آقای وزیر کشور هم خواسته اند با کمال حسن نیت خدمتی بمملکت بکنند اجازه ندهید مجلس با نرود پیش از این بدنام باشد (جمعی از نمایندگان - بدنام نیست) (همه نمایندگان) بنده دیگر بیش از این عرضی نمیکنم (بین اسفندیاری - آقای دکتر طباطبائی اصلاح فرمایید) بسیار خوب اصلاح میکنم یک نام نیکی از خودش یاد کاری بگذارد در تاریخ که بعد از این بنام یک از آن یاد کنند (احسن است) (در این موقع یک ساعت بظهر آقای رئیس از جلسه خارج شدند و آقای ایلخان (نایب رئیس) بجای ایشان جلوس نمودند)

نایب رئیس - آقای امیر تیمور .
امیر تیمور - موضوع بسیار اهمیت دارد و با اعتقاد بنده حقایق بطوریکه باید و شاید در اینجا اظهار نشده (صحیح است) البته مطالبی گفته شد ولی در ضمن اظهار این مطالب یکسخت مطالب خلاف واقع و سفسطه آمیز هم بیان شده که از نظر حقیقت امر با اعتقاد من باید آقایان موافقت فرمایند که مذاکره

شود (صحیح است) و حقیقت گفته شود این قانونی است که اگر تصویب بشود تأثیر بسزائی در سر نوشت کشور خواهد کرد و اگر پنج جلسه روی آن صحبت بشود وقت زیادی نبوده است و من یقین دارم که آقایان موافقت نمیرمایند که مذاکرات کافی باشد و میگویند که مطرح بشود و حقیقت اظهار بشود و بعد دانسته و فهمیده اتخاذ تصمیم فرمایند (صحیح است) در هر حال بطوریکه عرض کردم استدعا و تمنای بنده فقط برای اینست که آقایان حوصله داشته باشند و اجازه بدهند و لایحه که جلسه هم وقت بخواهد صحبت بشود.

نایب رئیس - رأی میگیریم بکفایت مذاکرات آقایانیکه موافقت قیام کنند (جمعی برخاستند) تصویب نشد. آقای دکتر فلسفی (دکتر فلسفی - مخالفم) آقای محمد علی مسعودی (محمد علی مسعودی - مخالفم) آقای صدرزاده (صدرزاده - مخالفم) آقای دکتر طباطبائی (دکتر طباطبائی - مخالفم) آقای شریعت زاده (جمعی از نمایندگان - تشریف نداشتند) آقای مکی (مکی - با گزارش کمیسیون مخالفم) آقای مشایخی.

مشایخی - بنده با گزارش کمیسیون موافقم عرض میشود که جناب آقای دکتر عبده و شما آقایان بعنوان موافق لایحه دولت صحبت کردید ما هم نشستیم گوش کردیم آقای دهقان هم که بیروز تشریف آوردند اینجا صحبت بکنند از آقایان تمنی کردند که بتوضیحات ایشان توجه کنند در پشت این تریبون باید اشخاص آزادانه صحبتهایشان را بکنند. دماغورزی و عوام فریبی را تصدیق خواهید فرمود که مخالف شأن نمایندگان است و بکنفر نماینده باید آزادانه افکار و عقاید خودش را اظهار بکنند و آقایان نمایندگان هم استماع بکنند اینجا برهان، منطق، استدلال است و قضاوت نهائی هم با نمایندگان مجلس شورایی است با اینجهت است که بنده با گزارش کمیسیون موافق هستم و در اطراف آنهم صحبت میکنم بنده عقیده دارم که اکثریت قریب با اتفاق آقایان نمایندگان محترم با انحصار دادن حق شرکت در انتخابات را بپاساوداها کمال موافقت را دارند خود بنده هم یکی از آنها هستم منتهی عده ای از آقایان نمایندگان که بازمهم یکی از آنها هستم عقیده داشتیم که باید نحوه انتخاب نحوه عمل طوری باشد که آن نتیجه ای که مورد نظر هست از شرکت دادن باسواد ها در انتخابات و محروم کردن بسوادها از حق انتخاب عاید مملکت بشود (صحیح است) منظور اینست که با شرکت دادن با سوادها در انتخابات از فعل و انفعالات از در ادوار گذشته در انتخابات این کشور اعمال شده است بالایحه اصلاح قانون انتخابات جلوگیری بکنند (صحیح است) منظور کمیسیون کشور در تدوین این لایحه و اصلاح ماده ۶ و گنجاینیدن کارت الکترال در فرقه انتخاباتی همین منظور بوده است کمیسیون کشور با اساس موضوع که عبارتست از انحصار حق رأی طبقه باسواد کمال موافقت را ابراز داشته است (صحیح است) زیرا در اجرای منویات پاک و مقدس اعلیحضرت همایون شاهنشاهی که همیشه ملاحظه فرماید ایران را در نظر دارند کلبه آقایان نمایندگان هم از منویات اصلاح طلبانه ایشان پیروی میکنند و کمیسیون کشور هم با توجه بمنظور یک اعلیحضرت همایون شاهنشاهی و با توجه بمقتضیات فعلی کشور و با رعایت اینکه حق رأی را بپاساوداها بدهند در نظر گرفته است مادام که موجبات توزیع کارت الکترال فراهم نشده

است انتخابات بر اساس قانون سابق جریان پیدا کند آقایانی که در گذشته طرفدار این بودند که طبقه بسواد در انتخابات شرکت کنند امروز موافق نیستند میگویند با شرکت طبقه بسواد مالکین سرمایه دارها و یولدارها امیال خودشان را بر افراد بسواد تحویل میکنند و آنها را بطرف صندوقها روانه میکنند و این اشخاصی که بطرف صندوقها می آیند و رأی میدهند نمیدانند به کی رأی میدهند نمیدانند مقصود از انتخابات چیست نمیدانند انتخاب و کیل چه تأثیری در سر نوشت کشور دارد بنا بر این انتخاباتی که بسواد ها در آن شرکت میکنند و وکلای که بسواد ها تعیین میکنند انتخاباتی نیست که بر اساس صلاح مملکت و رفاه مردم ایران گذاشته شده باشد و در ضمن اظهار عقیده میکنند که اگر با سوادها شرکت کنند این موانع، این مشکلات، این سوء جریان از بین خواهد رفت بنده از این طبقه آقایان سؤال میکنم که آقایان محترم اگر چنانچه طبقه با سواد شرکت بکنند و طبقه بی سواد محروم از حق انتخاب کردن باشند اگر بنا باشد با ارائه شناسنامه بخواهند رأی بدهند و کارت الکترال در بین باشد آیا ممکن نیست که افراد با سواد از شناسنامه های دیگران، از شناسنامه های افرادی بسواد، از شناسنامه متوفی استفاده بکنند؟ و بجای یک رأی بیاید بدفعات و بکرات در صندوقهای مختلفه رأی بدهند (اردلان - آن تقلب است آقا) اجازه بدهید والا در قوانین ما از نقطه نظر تقلب برای قانون انتخابات مجازات های کافی و واقعی منظور نشده تا بنای آقای مخبر کمیسیون در این سه چهار جلسه ای که این لایحه مطرح بوده است تشریف آورده اند پشت تریبون و تذکر دادماند که باید طرز عمل را درست کرد با قانون کار درست نمیشود و بنده در این قسمت طرفدار نظر مخبر کمیسیون هستم و عقیده دارم که با قانون نمیتوانیم انتخابات این مملکت را درست کنیم بایستی حسن نیت تمام معنی در طبقه حا که این مملکت حکم فرما باشد، هیئت نظار صالح انتخاب بشود در اینصورت با فرض اینکه قانون و مجازاتی هم برای متخلفین نباشد انتخابات جریان پیدا نمیکند ولی اگر این شرایط تأمین نشده باشد شما نمیتوانید با قانون از تقلباتی که در انتخابات میشود جلوگیری کنید بهر حال منظور بنده از تذکر این نکته این بود که اگر شما کارت الکترال را شرط قرار ندهید و بخواهید بوسیله شناسنامه اشخاص باسواد رأی بدهند هیچ مانعی نخواهد داشت که یک فرد با سواد در صندوقهای متعدد رأی بدهد و از شناسنامه اشخاص متوفی و از شناسنامه دیگران سوء استفاده بکند. حالا با تصور این حق انتخاب کردن محروم بکنیم و با سوادها حق شرکت در انتخابات را بکنیم و با سوادها حق شرکت در انتخابات را بکنیم بدون اینکه ذاتاً سوء استفاده ای کرده باشد بدون اینکه هیچ نتیجه ای عاید ما شده باشد این عقیده بنده تقصیر غرض است و این صحیح نیست. اگر شما توانستید راه سواد استفاده از شناسنامه های متوفی و راه سوء استفاده از اشخاص بسواد را مسدود بکنید بنده عقیده دارم افرادی که در کمیسیون کشور هستند و کارت الکترال را قبول کرده اند که یکی از آنها هم من هستم از نظر خودشان عدول میکنند و با ابراز شناسنامه موافقت میکنند ولی در اینجا میگویم محال و متمنع است که با شناسنامه های قبلی و با مقررات قبلی کشور و با طرز عمل، طرز تربیت و طرز فکر امروز ما بتوانیم از تقلبات انتخاباتی جلوگیری بکنیم بنا بر این چرا



ما بیائیم یک اکثریت و یک جمعیت قریب با اتفاق از ۱۵ میلیون جمعیت ایران را محروم بکنیم. بایستی الان ده درصد، بیست درصد از این مردم در انتخابات شرکت کنند. انتخابات در تهران که یک میلیون نفر جمعیت دارد ۸۰ هزار نفر شرکت میکنند شما میخواهید ۸۰ هزار نفر را از حق انتخاب کردن محروم بکنید و فقط ده هزار نفر در انتخابات شرکت کنند در صورتیکه معلوم نیست این ده هزار نفر از شناسنامه خودشان استفاده بکنند. تصور نمیکنم ما با این قانون و اصلاحاتی که درش کرده ایم هنوز هم راه تقلبات گرفته بشود نکته دوم که خیلی قابل توجه است اینست که برای اینکه یک کاری انجام شود بایستی مقدمات و وسائل آن کار را طوری فراهم بکنیم که از آن نتیجه مطلوب حاصل بشود در ممالک راقیه در ممالک متدین که میگویند با سوادها در انتخابات شرکت میکنند و طبقه تحصیل کرده، بکسانی که تحصیلات عالی دارند، حق دو رأی و سه رأی میدهند در این ممالک اول گفته اند فرهنگ برای همه، بهداشت برای همه، در انگلستان میگویند تمام اشخاصی که مریض میشوند بهتر بدهد دولت معالجه میشوند شما هم اگر میخواهید با سوادان رأی بگیرد باید اول مردم را باسواد کنید و اول وقت بفرمایند از طبقه باسواد رأی بگیرد دولت در ظرف این چهل و چند سال مشروطیت برای باسواد کردن مردم چه اقدامی کرده است؟ کلاس اکابر دایر کرده؟ تعلیمات اجباری را تعمیم داده؟ چرا امروز وقتی وسایل باسواد شدن را برای مردم فراهم نکردید توده های زحمتکش ملت ایران یعنی همان اشخاصی که مالیات میدهند، همان اشخاصی که تولید کنندگان واقعی هستند، همان اشخاصی که فدا کاری میکنند برای حفظ استقلال استقلال مملکت، از رأی دادن محروم کنیم برای چه؟ بنده این اقدام را عادلانه نمیدانم، خلاف انصاف، خلاف عدل و خلاف انسانیت میدانم آقایان بروند در دهات و فصات مملکت که بوجب قانون معلوم میشود کلاس اکابر باز بکنند، دهقانان را باسواد بکنند در شهرها تعلیمات اجباری را تعمیم بدهند، مردم را باسواد بکنند آنوقت بگویند به بسواد اجازه نمیدهیم در انتخابات مداخله بکنند. این بسواد حق ندارد حق حاکمیت ندارد کدر انتخابات شرکت بکند و بایستی نماینده انتخاب بکند اما مادامی که وسایلی در اختیار آنها نگذاشته اید تصدیق فرمایید که دور از انصاف و خلاف اصل قانون اساسی است که میگویند مجلس شورایی نماینده قاطبه ملت ایران است شما با این قانون انتخابات عشار همان کسانی که مرزهای این مملکت را حفظ کرده اند، تمام ساکنین دهات (صحیح است) را از حق انتخاب کردن محروم میکنید (نورالدین امامی - آهسته تر صحبت فرمایید) بنده صحبتیم را میکنم بدهم شما تشریف بیاورید هر کس در طرز بیان خودش از نظر تن صداهم آزاد است بنده میخواهم با این نتیجه برسم که ما بایستی اکثریت قریب با اتفاق ملت ایران را از حق انتخاب کردن محروم کنیم زیرا با این قانون حق انتخاب کردن منحصر بشهر نشینها داده خواهد شد آنهم تازه نه تمام شهر نشینها بلکه باید یک بیستم شهر نشینها در انتخابات شرکت کنند. اگر منظور این است که بایستی در قانون انتخابات از نظر تعیین تعداد و کیل نسبت شهرستانها، نسبت نقاط مختلف کشور هم

تجدید نظر بکنیم اصلاً نباید بگویند ساکنین دهات حق انتخاب ندارند. این را صریح بگویند، نمیتوانید این حرف را بزنید قانون اساسی بمجلس شورایی چنین حقی را نداده است. هر فردی از افراد این مملکت حق دارد که در سر نوشت کشورش دخالت کند. ما که فرهنگ را برای مردم فراهم نکرده ایم انحصار حق شرکت در انتخابات را طبقه باسواد که بدون کارت الکترال و مستقیماً بدون کارت الکترال شرکت کنند یعنی هزار گونه تقلبات انتخاباتی بیشتر خواهد شد، یعنی بضرر مملکت است و بنده از این نظر مخالفم.

اردلان - اینطور نیست آقا
رئیس - آقای دکتر فلسفی .
دکتر فلسفی - در ممالک دموکراسی وضع هر ملتی سر نوشت هر ملتی، ارتباط با قوه مقننه دارد و بعقیده بنده ما بایستی دقت کنیم در این قانون انتخابات برای اینکه پایه و اصول قوه مقننه روی این قانون گذاشته میشود. وضع سی ساله انتخابات ماطوری بوده است که همه اعم از نمایندگان یا افراد مردم از طرز جریان انتخابات شکایت داشته اند یعنی نواقص در قانون انتخابات بوده است. به همین جهت هم دولت این لایحه را داده است آقایان ببینیم که در این لایحه چه میخواهیم و چه نمیخواهیم بعقیده بنده بایستی یک قدری از روی انصاف صحبت کرد آنچه که ما میخواهیم اینست که انتخابات آزاد باشد (صحیح است) آنچه که ما میخواهیم اینست که مردم مختار در آراء خودشان باشند (صحیح است) آنچه که ما میخواهیم اینست که آتاهائی که روی این صندلی می نشینند نمایندگان واقعی و حقیقی مردم باشند و مورد علاقه مردم باشند و خودشان را مدیون مردم بدانند و در نتیجه در تحت تأثیر افکار و نظریات مردم خارج باشند (صحیح است) این چیزی است که ما از قانون انتخابات میخواهیم اما آنچه که ما نمیخواهیم اینست که انتخابات با حیل و تزویر بگذرد، با تهدید و تطهیم بگذرد، با خدعه و تزویر بگذرد، با پول و زور بگذرد، میخواهیم که آراء مردم بر خلاف وقوف و اطلاعشان توی صندوق ریخته نشود اینهاست که ما نمیخواهیم حالا آن چیزی است که ما از این لایحه خواسته ایم و این چیزی است که نمیخواهیم اینجا دوشق بیشتر نیست یکی اینست که افراد بروند پای صندوق آراء خودشان را بدست خودشان بنویسند میاندازد توی صندوق، اینجا نه پای پول هست، اینجا نه پای زور هست، اینجا نه پای مالک و کارفرما و رئیس کارخانه هست اینجا است که میتوان بواقفیت رأی اطمینان داشت این یک چیز واضح روشن حقیقی واقعی است منکرش نمیشود شد. اگر بخواهیم از این شکل بگذریم جریان گذشته است تهدیدش را دیدیم تطهیمش را دیدیم پولش را دیدیم همه گونه دسائسی که بر اثر انتخابات مشاهده میشود دیده ایم. در این لایحه انتخابات بادر هرامری باید دید کمال مطلوب چیست در اینجا مسئله بسواد و باسواد نیست مسئله در اینجا آزادی انتخابات و صرف اختیار این حق است بنده رأی خود را می آورم با دست خود میاندازم توی صندوق، میخواهم باسم هر کس بنویسم مینویسم نمیخواهم هم ننویسم و سفید میاندازم، این برای این است که این اختیار از من گرفته نشود ولی در وضع گذشته یک مالک پنجاه نفر را کسب میداشت

بطرف صندوق ما میخواهیم که این عمل نباشد ما میخواهیم که اختیار دست اشخاص باشد بهر حال بنده خیال میکنم نظارت در این مسئله خیلی آسان و روشن است و این لایحه معاسن زیادی دارد از نظر حزب هم که جناب آقای ملک مدنی فرمودند این لایحه اگر تصویب شود مسئله حزب در این مملکت حل میشود یعنی همه میروند دنبال افراد منور و تحصیل کرده ولذا احزاب قهرماً تشکیل خواهد شد بعقیده بنده اینجا بایستی عرض کنم که مسئله اینجا بین دو مطلب است که بایستی ما قضاوت بکنیم یا باید بگوئیم که مردم از روی اختیار و علم و وقوف و اطلاع بایستد رأی خودشان را بدهند و یا علی العما بدون علم و این قضاوت مابین ظلمت و نور، مابین علم و جهل است. دولتی آمده است و گفته است که ما میخواهیم لایحه ای داده است و گفته است که ما میخواهیم انتخابات را بر یک موازین صحیح بگذاریم حالا ما بیائیم و این لایحه را قبول نکنیم این بعقیده بنده برخلاف شأن مجلس شورایی است (احسن است)

رئیس - آقای ملک مدنی .
ملک مدنی - بنده دیگر نمیخواستم اینجا صحبت کنم ولی متأسفانه صحبتهای جناب آقای تقی زاده و جناب آقای ساعد و جناب آقای حکمت وزیر امور خارجه بنده را مجبور کرد که بیایم اینجا یک مطالبی را عرض کنم زیرا بعقیده بنده شایسته وضعیت و مقام و شان این سه نفر آقایان نبود که بیایند اینجا و تحت تأثیر احساسات واقع بشوند حالا عرض میکنم که بطور تحت تأثیر احساسات واقع شده اند جناب آقای تقی زاده یکی از اشخاصی هستند که از صدر مشروطیت بوده اند و بقول خودشان تنها کسی هستند که از کمیسیون تهیه قانون اساسی برای ما یادگار باقی مانده اند. ایشان انصافاً سزاوار نبود که یکمشت ملت ایران و آن کسانی که با فدا کاری و یادادان سرباز (صحیح است) و با دادن مالیات، عوارض و با نشان دادن هر موقعی نسبت بکشور و میهن و شاهنشاه که تنها طبقه وظیفه شناسی هستند که بدون پاداش فدا کاری کردند اینها را کوسفند حساب کنند (صحیح است) از جناب آقای تقی زاده شایسته نبود که این حرف را بزنند اینها کوسفند نیستند آقای تقی زاده اینها همان مردمی بودند که شما و امثال شما را انتخاب کردند و الان آمده اید توی این مجلس شورایی نشسته اید و از اول مشروطیت تا حالا بدوش اینها سوار هستید و دارید این بیچاره ها را از گردن شان بار کشی میکنید (صحیح است) کدام کوسفند؟ کدام کوسفند؟ کدام کوسفند؟ برای کارگر حقوق قائل شده شما کارگر را کوسفند حساب میکنید، دنیا برای کشاورز حقوق قائل شده است در سالی یکبار کفر انهای عمومی تشکیل میشود، آن آقای مهندس خسرو هدایت آقای مهندس نفیسی را بادم دستگاهی کدارند و از پول همان کوسفنها گرفته اند فرستاده اند رفته اند بژنو که آنجا مذاکره کنند این مذاکره برای چیست. اگر اینها کوسفند باشند که حق برای آنها قائل نیستند (صحیح است) (دکتر مجتهدی - اینطور نیست آقای ملک مدنی راه افراط و تفریط را نباید پیش بگیریم) گفتن این حرف بنظر بنده شایسته موقعیت و مقام ملی ما نیست (صحیح است) ما نباید این راه را پیش بگیریم و عمل بکنیم اینها مردمانی هستند

که در موقع سختی در هر موقع فدا کاری میکردند آن همان سر بازی که اینجا فرستاده اند از همان مردم است وقتی میگویند گوسفند باین سر بازی که اینجا ایستاده تأثیر میکند، پدر او زارع و رعیت است نشسته است توی ده پس او گوسفند است حق ندارد، چرا باید خارج از تراکت صحبت شود اینها حقایقی است که گفته میشود بخدای لاشریکه قسم اگر این حرفها زده نشده بود من این حرفها را نمیزدم همه آقایان میدانند من اگر با سواد باشد یا بی سواد باشد و کیل طبیعی محل هستم (صحیح است) و افتخار میکنم که بآراء طبیعی مردم انتخاب میشوم گمان نمیکنم هیچ بی انصافی بتواند بگوید که من و کیل طبیعی مردم نیستم یا یک مرد اجنبی پرست هستم یا یک مردی هستم پول بگیر و بی تقوی، من اگر این حرفها را میزنم برای اینست که بخدا مثل اینکه تضامی بمنز من میزند حرفهای آقای تقی زاده بمن اثر کرد، گوسفند کدام است، مردمی هستند که نشسته اند زحمت کشیده اند اگر شما میخواهید حقتانرا از آنها بگیرد چرا گوسفندشان میکنند، حالا جواب آقای دکتر فلسفی و آقای نخست وزیر را عرض میکنم که بی لطفی کردند ایشان یک مطلبی را اینجا اظهار کردند که من آنرا اینجا شروع میکنم ایشان گفتند آقای کاری کنید که آزادی باشد، مگر ما فراموش کردیم که هر وقت دولت خواسته در انتخابات مداخله کرده جناب آقای ساعد مگر فراموش کردید وقتی که شما میخواهید وکیل بشوید دستگاه دولت با شما مخالف بود، ممکن است فراموش کرده باشید، توی مسجد ختم بود بنده هم پهلوی شما نشسته بودم که من از آن روز بشما احترام بیشتری قائل شدم فرمودید که من میخواستم وکیل بشوم ولی دستگاه دولت گفته نباید آقای ساعد وکیل بشود برای این که دیگران نمیخواهند آقای ساعد وکیل بشود درست است یا نه؟ و چون بمن این حرف را زده اند باید باشم بروم با ذریع جان در آنجائی که مردم بمن اعتقاد دارند فعالیت کنم و انتخاب شوم، تشریف بردید فعالیت هم کردید انتخاب هم شدید دولت باید توجه کند که انتخابات صحیح عمل شود، از اول مشروطه جز اوائل دوره های اول و دوم و سوم که یک قدری موقعیت طوری بود که مداخلات دولت در کار نبود، ولی در تمام ادوار بعد بنده بصراحت عرض میکنم که دولتها باعث سوء جریان انتخابات بوده اند نه با سواد بوده و نه بی سواد با سواد ها نگاهشان بیشتر است حالا این جا ثابت میکنم، بی سواد پول نداشت روز نامه نداشت وسیله نداشت دکتر و آزرگر هم نبود ولی با سواد همه این ها را داشت تثبت بتمام مقامات میکرد که انتخاب شود آنان هم توی این مجلس داریم، جناب آقای قائم مقام شما که یک مرد خدا پرست و مسلمان هستی ما این جا حقایق را میگوییم باید حقایق را گفت شاهنشاه ما علی حضرت محمد رضاشاه پهلوی شاهنشاه عادل بی طمی است و مترقی (صحیح است) مترقی است چون میل دارند که مملکت ایران درجه اول ممالک مترقی جهان باشد این بجای خودش صحیح است ولی شاهنشاه برای تمام افراد این مملکت است مال یکدسته بخصوصی نیست (صحیح است) آن زارع و آن کارگر علاقه اش شاهنشاه بیشتر از

سایر طبقات است در سانه ۱۵ بمن نشان دادند که این طبقات چه فدا کارهایی کردند، پیر شاهنشاه را بیک دسته اختصاص میدهند (صحیح است) شاهنشاه مترقی است تحصیل کرده است، دینار دیده است، بل دارد مملکت ایران بالاخره راه کمال را پیش گیرد (صحیح است) ولی او هیچوقت بی عنایت بکارگر و کشاورز نیست همه رعیت شاهنشاه هستند و شاهنشاه همه آن ها عنایت دلرد، بقیه بنده این جا نباید سفسطه کرد، افکار دیگران را هم نباید این جا خراب کرد (احسن است) من بجناب آقای ساعد که همیشه برای وطن پرستی شان بایشان احترام میکنم بشرافتم قسم که این را از روی ایمان و اعتقاد میگویم زیرا آقای ساعد در دوره گذشته نخست وزیری شان نشان دادند که یکی از رجال سرسختی هستند که در جلوی خارجی ها برای حفظ وطن مقاومت میکنند (صحیح است) از تهدید هم هیچوقت تحت تأثیر واقع نمی شوند (صحیح است) و بنده حالا از ایشان که یکی از رجال مشروطیت ایران میدانم حق بخود میدهم در این مجلس گذشته از این که ۲۴ سال تمام است وکیل بودم و عمر الان به ۵۵ رسیده (دهقان - بیشتر آقا) من اینجا حق آب و گل دارم حالا بقول آقایان بیشتر از ۷۰ سال دوره دیگر هم بنده را منع بکنید از انتخاب شدن ولی حضرت مستطاب عالی که از رجال مشروطیت ایران هستید نباید اینجا تشریف بیاورید و یک بیانی بفرمائید که تصور بشود از یک دسته ای حمایت میکنید و در مجلس خدای نکرده اعمال نفوذ بکنید حرف بنده این جا است توجه بفرمائید جناب عالی و وزیر خارجه شما، یک لایحه ای آوردید در مجلس و وظیفه خودتان را انجام دادید در برابر آن معتقدانی که داشتید رد و قبول لایحه شما بشما مربوط نیست، مگر ما بدولت شما رأی ندادیم، مگر ما شما رأی اعتماد ندادیم؟ بنده این عرض را بصراحت میکنم این اشخاصیکه دولت را وادار میکنند برخلاف بی طرفی و وظیفه ای که دارند اینجا صحبت کنند آنها بشما خادم نیستند جناب آقای نخست وزیر، هر کس که میخواهد باشد، از وزیر و وکیل بنده این را بصراحت عرض میکنم خادم کسی است که شما را وادار کند طبق قانون رفتار بکنید، مگر دولت میآید در مجلس زوروش را میگذارد بیک طرفی است ما بیاورید مگر شاهنشاه مال یک اشخاص معینی است ما نسبت فدا کارتریم برای چه؟ برای اینکه ما در عمل دیدیم وقتی که کار سخت شد دیگران فرار میکنند از سرحد خارج میشوند پول دارند میروند نخرج میکنند من ندارم من ده اولاد دارم تمام وظیفه شان را انجام میدهند اگر خدای نکرده در مرزهای مملکت فشاری پیدا شود من و اولاد و خانوادام باید اینجا بمانیم و فدا کاری کنیم و کشته شویم ولی دیگران یا میشوند و میروند (همه نمایندگان) (زنک رئیس) (نورالدین امامی) - این چه فرمایشی است که میکنید (آقای امامی جناب عالی خودتان را داخل این صصبت ها نکنید شما خودتان میدانید که من بخانواده شما احترام میگذارم، شما مردمان اصلی هستید بخدا نیکنانند حقایق را بگویند (امامی) رئیس دولت نظر دولت را اینجا میگویند در نتیجه این بدبختها برای مملکت پیدا میشود من بنده ای وجدان

و وظیفه عرابی را کردم اگر میخواهید قبول کنید نمیخواهید نکنید اگر میخواهید نماینده مجلس شورای ملی نماینده طبیعی و حقیقی ایران باشد باید در انتخابات مداخله نشود.

نایب رئیس - پیشنهادی از طرف آقای عبدالرحمن فرامرزی رسیده است که این لایحه از دستور خارج بشود.

معتدماوندی - بنده مخالفم.

بعضی از نمایندگان - نمیشود مخالف آنین نامه است.

نایب رئیس - اجازه بدهید مواد جدید آئین نامه خوانده میشود که ایشان هم متوجه باشند. (ماده ۱۲۵ شرح ذیل قرائت کردید)

ماده ۱۲۵ - اصلاحاتی که ضمن مذاکره شور نهائی طبق ماده ۱۲۳ نسبت بلوایح پیشنهاد میشود در صورت تقاضای مخبر یا وزیر یا معاون او بکمیسیون ارجاع میگردد و کمیسیون مکلف است در ظرف یک هفته نظر خود را بمجلس اطلاع دهد و نیز مجلس میتواند اصل طرح یا لایحه و کلیه پیشنهاد را بدو تفکیک بکمیسیون ارجاع نماید.

نایب رئیس - اجازه بفرمائید ماده ۱۴۷ هم قرائت شود.

(شرح ذیل قرائت شد)

ماده ۱۴۷ - هر یک از نمایندگان حق دارد از مجلس کتباً تقاضا نماید که طرح یا لایحه قانونی که بمجلس مراجعه شده است موقتاً با دامن مسکوت بماند در این قبیل موارد در خصوص رد یا قبول این تقاضا قبل از آن که در موضوع اصلی بحث شود پس از توضیح مختصر پیشنهاد کننده و پاسخ آن از طرف یک مخالف که بایستی با رعایت اختصار کاملی بعمل آید و محدود به بحث در موضوع باشد رأی گرفته میشود در صورتی که تقاضاهای متعددی بشود و منجر باخذ رأی گردد تعیین حق تقدم و تأخر بارتیس مجلس است مگر در مواردی که تقدم آن مطلب در نظامنامه تصریح شده باشد.

نایب رئیس - مانعی ندارد بشرط اینکه بطور اختصار بفرمائید.

عبدالرحمن فرامرزی - بنده میخواهم پیشنهاد کنم که بکمیسیون برود برای من فرقی نمیکند برای شما هم فرقی نمیکند عرض کنم البته من هم تصور نمیکنم که اگر این قانون تصویب بشود یازد بشود در موقه انتخابات تغییری حاصل بشود (صحیح است) چون شماها از کجایم اینده که این قانون موجود غلط است؟ مگر کسی تا حالا اجرا کرده است و غلط در آمده است؟ یک قانونی که تا حالا اجرا نشده است از کجایم میگوید که صحیح بوده است با غلط بوده است (صحیح است) مثل اینست که یک دکتری نسخه بدهد بمن من این دوا را نخورم و بعد بگویم که فایده ندارد برو نسخه دیگر بیاور وقتی که مجری قانون را تقص میکند قانون هر نوعی باشد فایده ندارد.

جمال امامی (وزیر مشاور) - ما میخواهیم قابل نقض نباشد آقای فرامرزی.

عبدالرحمن فرامرزی - پس من انتظاری ندارم اما چون دولت یک لایحه می آورد که تاحدی حسن نیت اورانشان میدهد البته من معتقدم که مجلس شورای ملی از این حسن نیت دولت استفاده کند و این

یک قدمی که تا حدی امید میرود فایده داشته باشد برای حسن انتخابات مجلس شورای ملی، چون بگفته بعضی از آقایان که فرمودند چطور توده ملت، اکثریت ملت دهاتی، عشایر را از حق انتخابات محروم کنیم مگر اینها تا حالا این حق را داده اید؟ مگر حالا دهاتیها رأی میدهند این قانون برای این است که حق آنها را حفظ کند با آنها بازی نکنند، حالا شما میگویند که یک اشخاص را مثل گوسفند، نیگوم آنها گوسفندند جناب آقای ملک مدنی مثل گوسفند آنها را یله کنند و بفرستند بای صندوق انتخابات که برخلاف مصلحت خودشان و برخلاف حق خودشان اجباراً رغباً علی انوفهم و اشاره رأی بدهند باسارت خودشان، اشخاصی خواستند آنها را آزاد کنند از این وضعیت، حالا شما میفرمائید که زود است اینها آزاد شوند ولی اگر حقیقه عقیده داشته باشید به آزادی انتخابات باید همه ملت ایران حق داده شود رأی شما میخواهید به همه ملت ایران حق رای دادن ندارند مگر آنها خواهند ما نیستند، مگر آنها تحصیل کرده نیستند یک زن فاضل با سواد بقدریک دهاتی تشخیص خوب بد را نمیدهد؟ واقعاً این را البته بنده پیشنهاد هم کرده ام و دفاع هم میکنم که باید بآنها حق رای داده شود، چرا اصلاً طبق نظامی از حق رأی محرومند مگر آنها ایرانی نیستند؟ میگویند چون نظامی تابع فرمانده خود میباشد فرمانده او هر چه بگوید میکند روی مصلحت آن افسردانشکده دیده، آن افسر فرنگ رفته حق رأی ندارد برای اینکه وقتی فرمانده اش گفت مجبور است رأی بدهد مگر دهاتی نسبت به مالکش اینطور نیست؟ (صحیح است) پس آقایان منالطه بکنار شما دلتان میخواهد بشکل اول باید ملت ایران و آن دهاتی که شما برایش سینه میزنید حق رای دادن داشته باشد و باز هم اسیر باشد من هم مخالف این هستم برای اینکه ممکن است این لایحه او را آزاد بکند و چون ممکن است آزاد شوند پس رأی بآن ندهیم من هم عرضی ندارم پیشنهاد را پس کرتیم (احسن است)

مسعود ثابتی - من قبول کردم.

نورالدین امامی - همچو چیزی نمیشود باید کتباً پیشنهاد کنند.

نایب رئیس - چون این پیشنهاد را ایشان عیناً تصدیق کردند و قبول کردند توضیح لازم نیست آقای صدرزاده مخالف صحبت میکنند بعد رأی میگیریم.

صدر زاده - تصور میکنم که اهمیت این قانون

یک نفر از نمایندگان - آقای رئیس آقای مسعود ثابتی هم پس گرفتند.

نایب رئیس - آقای فولادوند پیشنهاد کرده اند که لایحه از دستور خارج شود.

حاذقی - بنده مخالفم.

اردلان - بنده اخطار نظامنامه ای دارم مطابق نظامنامه پیشنهاد دومی اگر مشابه بود توضیح ندارد رأی بگیرند.

حاذقی - مطابق نظامنامه جدید قابل طرح نیست ۱۵ نفر باید امضاء کنند.

نایب رئیس - بفرمائید آن ماده در این مورد بخصوص نیست.

فولادوند - من اصراری ندارم اگر جناب آقای اردلان خیال میکنند خلاف نظامنامه است پس میگیرم یک بحث دیگری است اینکه میفرمائید حق ندانند صحبت کنند اگر واقعاً مطابق نظامنامه حق ندارم صحبت کنم ماده را نشان بدهند چون من نمیخواهم برخلاف نظامنامه کاری کنم.

اردلان - مطابق نظامنامه فقط باید رأی بگیرند.

نایب رئیس - بفرمائید.

فولادوند - ماده مهم این قانون ماده ششم است، نسبت باین ماده قریب پنجاه صصت پیشنهاد شده است، پیشنهاد شده است که با سوادها رأی بدهند، پیشنهاد شده است بی سوادها رأی بدهند، پیشنهاد شده است اسامی منتخبین را چاپ کنند و اعلام کنند و اشخاص بیایند در ردیف هر یک از کاندیداها علامت بگذارند، پیشنهادت زیادی شده است، پیشنهاد رأی مخفی شده است، پیشنهاد رأی علنی شده است، شاید شصت هفتاد فقره پیشنهاد شده است بنده از جهت این که این لایحه بکمیسیون برود و ما منظور که آقای ملک مدنی در دفعه پیش هم علاوه بر افراد کمیسیون کشور عده ای از نمایندگان متجاوز از سی نفر را دعوت کردند و با نظر آنها این لایحه را تنظیم کردند حالا که نظر مجلس هم معلوم شده است لایحه مجدداً بکمیسیون برود در آنجا یک لایحه جامع الاطراف با توجه باین پیشنهادات زیاد تنظیم بشود و بمجلس بیاید، الان آقایانیکه اظهار میکنند موافق با سوادها هستند مخالف این پیشنهاد بنده هستند عکس هم مخالف هستند اگر هم واقعاً این طور است مضر میدانید بنده پیشنهاد خودم را پس میگیرم چیزی که لازم است عرض کنم این است که طرح این پیشنهادها ده روز طول خواهد کشید و مجلس هم منتشج خواهد شد.

نایب رئیس - آقای حاذقی.

فولادوند - بنده پس گرفتم.

نایب رئیس - یک پیشنهادی آقای دکتر عبده کرده اند راجع بکفایت مذاکرات چون قبلاً هم این پیشنهاد شده است توضیح لازم ندارد عده هم برای رأی کافی است، آقایانی که با کفایت مذاکرات موافقت قیام بفرمائید (اکثر برخاستند) تصویب شد پیشنهادات قرائت میشود.

پیشنهاد آقای نورالدین امامی قرائت میشود. (بشرح ذیل قرائت شد)

مقام محترم ریاست مجلس شورای ملی، پیشنهاد میکنم در ماده ۶ جمله (پس از ارائه کارت انتخاباتی) حذف وجمله ذیل بجای آن نوشته شود پس از ارائه ورقه هویت و در آخر ماده پس از جمله (بصندوق میاندازد) نوشته شود؛ (و انجمن پس از ملاحظه ورقه هویت ورقه را با مهر مخصوص انتخابات آندوره مهوور و بصاحب مسترد میدارد) و تبصره های یک و دو ماده ۶ بکلی از قانون حذف شود.

نایب رئیس - آقای نورالدین امامی بفرمائید

نورالدین امامی - استدعا میکنم توجه بفرمائید ماده ۶ را میخوانم دادن رأی مخفی است بنا بر این همینکه رأی دهنده باطابق انجمن وارد شد پس از ارائه کارت انتخاباتی یکی از اوراق مذکوره در بالا از انجمن میگیرد و رأی را در صندوق

میاندازد چون در تبصره ۲ ماده ۶ این صکارت انتخاباتی قبل از شروع انتخابات دوره ۱۶ باید تهیه شود و ممکن است تأخیری پیدا کند بنده پیشنهاد کردم که این کلمه کارت انتخاباتی بر داشته شود و بجایش پس از ارائه ورقه هویت گذاشته بشود دیگر این که در آخر ماده نوشته شود که انجمن پس از ملاحظه ورقه هویت ورقه را با مهر مخصوص انتخاباتی مهوور و بصاحب مسترد می دارد. و تبصره های یک و دوم که اصل تمام دعوا هم بر سر آن دو تبصره است اصلاً حذف شود از ماده و یک پیشنهادی هم کرده ام و بعداً قرائت میشود دولت را مکلف خواهد کرد مجلس شورای ملی که تا شهریور ۱۳۳۰ سر شماری را در تمام مملکت خاتمه بدهد و کارت انتخاباتی را به با سوادها بدهد که ورقه هویت آنها از بین نرود. جناب آقای تقی زاده باینان کافی و وافی خودشان بارمرا و آقایان موافقین بآرای دادن با سوادها راسبک کردند (صحیح است) و بدبختانه در اطراف پیشنهاد هم بیش از چند دقیقه نمیشود صحبت کرد و من هم میترسم این مجلس دوره پانزدهم بزرگترین افتخاری را که در آخردوره نصیبش شده است برای تکمیل مشروطیت ایران پس از چهل و چند سال و اجرای یکی از منویات خیر خواهانه شاهنشاه این قدم را هم برندارد و ما رو سیاه از این مجلس برویم.

نایب رئیس - آقای مکرّم مخالفند بفرمائید.

میاندازد چون در تبصره ۲ ماده ۶ این صکارت انتخاباتی قبل از شروع انتخابات دوره ۱۶ باید تهیه شود و ممکن است تأخیری پیدا کند بنده پیشنهاد کردم که این کلمه کارت انتخاباتی بر داشته شود و بجایش پس از ارائه ورقه هویت گذاشته بشود دیگر این که در آخر ماده نوشته شود که انجمن پس از ملاحظه ورقه هویت ورقه را با مهر مخصوص انتخاباتی مهوور و بصاحب مسترد می دارد. و تبصره های یک و دوم که اصل تمام دعوا هم بر سر آن دو تبصره است اصلاً حذف شود از ماده و یک پیشنهادی هم کرده ام و بعداً قرائت میشود دولت را مکلف خواهد کرد مجلس شورای ملی که تا شهریور ۱۳۳۰ سر شماری را در تمام مملکت خاتمه بدهد و کارت انتخاباتی را به با سوادها بدهد که ورقه هویت آنها از بین نرود. جناب آقای تقی زاده باینان کافی و وافی خودشان بارمرا و آقایان موافقین بآرای دادن با سوادها راسبک کردند (صحیح است) و بدبختانه در اطراف پیشنهاد هم بیش از چند دقیقه نمیشود صحبت کرد و من هم میترسم این مجلس دوره پانزدهم بزرگترین افتخاری را که در آخردوره نصیبش شده است برای تکمیل مشروطیت ایران پس از چهل و چند سال و اجرای یکی از منویات خیر خواهانه شاهنشاه این قدم را هم برندارد و ما رو سیاه از این مجلس برویم.

نایب رئیس - آقای مکرّم مخالفند بفرمائید.

مکرّم - مخالفت بنده با پیشنهاد آقای امامی نماینده محترم از این جهت است که تبصره های ماده ۶ را در کمیسیون کشور من پیشنهاد کردم، بنده در جلسات گذشته هم اجازه خواسته بودم صحبت کنم، یاد داشتهای زیادی هم داشتم ولی چون بقدر کافی توضیحات از طرف آقایان نمایندگان مخالف موافق داده شده است و بخصوص جناب آقای ملک مدنی رئیس محترم کمیسیون کشور و آقای منصف فرمودند بنده را بی نیاز کرد از این که توضیحات زیادتری بدهم، بنده پیشنهاد کردم در کمیسیون کشور در این که لایحه ای را که دولت تقدیم کرده است با کمال حسن نیت بوده است هیچکس تردید ندارد و با توضیحاتی که آنان داده شده که کمیسیون کشور با توجه با فکار عمومی و نظر اکثریت آقایان نمایندگان مجلس این لایحه را اصلاح کرده است (معتدماوندی) - نظراً اکثریت نبود) نظر اکثریت قاطع است خواهش میکنم دخالت نفرمائید، کمیسیون کشور با کثرت این نظر را تصویب کرده و بمجلس آورد. (معتدماوندی) - این نظر اکثریت نیست) بی لطفی بعضی از آقایان و اصرار باین که میخواهند فکر و عقیده خودشان را تحمیل کنند بنظر بنده اسباب تأسف است، این جا جای استدلال جای منطق و جای دلیل است و بعد هم حاکم بر سر نوشت این لایحه رأی اکثریت مجلس شورای ملی است اینجا بنظر بنده دو راه خیلی ساده است که باید بروی آن صحبت کنیم بطور اختصار یکی اینکه آیا باید حتماً با سوادها رأی بدهند در مملکت و بی سوادها رأی ندهند؟ و دیگر اینکه اگر این مطلب انجام شود کارت الکتروال یعنی کارت انتخاباتی باید اجرا شود یا نه؟ بنده خیال نمیکنم کسی مخالف باشد که کارت انتخاباتی کار خوب است هیچکس مخالف نیست و یقین هم دارم که هیچکس نخواهد گفت که من مخالفم با کارت انتخاباتی همانطوریکه هیچکس مخالف نیست

که طبقه باسواد رای بدهند اما مشکلاتی که بنظر آقایان رسیده اینست که کارت انتخاباتی را اگر بخواهند حساب بکنند پنجسال طول خواهد داشت چند سال زحمت خواهد داشت تعلیق بر مجال است عملی نیست این بنظر بنده خیلی عجیب می آید (اردلان-عجیب ؟ چرا؟) مضافاً بر اینکه دولت یا جناب آقای وزیر کشور هم ضمن تمام بیانات مفید و روشنی که اینجا فرمودند کوچکترین اشاره نکردند که میشود کارت انتخاباتی تهیه کرد بنابراین بعقیده بنده بجای اینکه بحث خوبست آقایان یکی از دو تصمیم را بگیرند آقایانیکه اینهمه دلسوزی میکنند که باید باسوادهای کشور رای بدهند خوبست که یک طرحی تهیه کنند و میزان سواد و باسواد هارا تعیین کنند که چه باسواد باید رای بدهد یعنی چه کسی با سواد است (دکتر فلسفی - فقط بنویسد) عرض کردم این رایط طرحی هم الان تهیه کنید و این پیشنهاد را بدهید و ضمناً اینجا هم گفته شود که کارت الکترا ل لازم نیست نقض غرض که نمیشود کرد کوسه و ریش پهن که نمیشود این پیشنهاد را بدهید و واگذار برای اکثریت مجلس کنید کارت الکترا ل را اگر قبول دارید و میدانید کار صعبی است سعهسطه که ناپستی بکنیم باید برویم روی اینقسمت که آیا ممکن است کارت الکترا ل را تهیه کردو باین دوره میرسد و فترت هم پیش نیاید یا اینکه ممکن نیست خلاصه این دو نظر را اگر حلاجی بکنید بعقیده بنده دیگر هیچ احتیاجی بخواندن پیشنهادها که آقای فولادوند فرمودند ده روز وقت لازم دارد نخواهید داشت و احتیاج بخروج از دستور هم نخواهید داشت بهر صورت بازهم تکرار میکنم ممکن نیست کسی مخالف شرکت باسوادها در انتخابات باشد و هیچکس هم نیست که مخالف با کارت الکترا ل انتخاباتی باشد (در اینموقع در ساعت ۱۱ و ۵۵ دقیقه آقای ایلیخان ظفر بختیاری نایب رئیس صندلی ریاست را ترک گفتند و آقای حکمت بگری ریاست جلوس نمودند)

مکرم - روی این دو نظر یک نظر قطعی بگیرید و یک طرح قانونی هم تهیه کنید بدهید مجلس و بدون تردید برای اکثریت هم قاطع است

سزوار - اگر آقای امامی توجه بفرمایند این ماده ۵ و ماده ۶ و تبصره های آن دو ماده فقط تفسیری در این قانون داده اند نظر اینکه اشخاص بتوانند آراء خودشان را بدهند با این تبصره های این مواد ۵ و ۶ همه بهم ارتباط دارند و این تبصره ها قابل انفکاک نیست و ماده هم قابل اصلاح و پیشنهاد نیست (آزاد - آقای مخبر تبصره ها مربوط بماده (نیست) اجازه بدهید در انتخاباتی را قبل از شروع انتخابات دوره ۱۶ تهیه نماید و برای اینکه تأخیری در انتخابات روی نهد اجرای ماده ۵ باید عرض کنم ماده پنجم از قلم افتاده پس برای اجرای ماده ۵ و ۶ موکول بانتخابات دوره ۱۷ خواهد بود بنابراین بدون بحث نمیشود یا باید لایحه پیشنهادی دولت را تصویب کرد یا پیشنهاد کمیسیون کشور و اگر دولت موفق نشود با تصویب این قانون کارت انتخاباتی برای دوره ۱۶ تهیه کند ماده ۵ و ماده ۶ و تبصره های این ماده موکول میشود بدوره ۱۷ که مقدمات آن فراهم شود بنا بر این بنظر

بنده اگر توجه داشته باشند این پیشنهادشان را باید مسترد کنند زیرا این پیشنهاد بعقیده من عملی نیست .

رئیس - این پیشنهاد آقای نورالدین امامی مجدداً قرائت میشود در قسمت اولش میشود رای گرفت ولی در قسمت دوم که حذف ماده و حذف تبصره است و نمیشود پیشنهاد کرد نمیتوان رای گرفت .

(پیشنهاد آقای نورالدین امامی بشرح سابق مجدداً قرائت شد)

یکی از نمایندگان - بنده موافقم .

رئیس - در پیشنهادات یک مخالف بیشتر صحبت نمیکند (اردلان - بنده موافقم) موافق ندارد در آئین نامه جدید یک مخالف بیش ندارد حالاً رای گرفته میشود قسمت اول این پیشنهاد بدون حذف تبصره ها ... (نورالدین امامی - آقای رئیس پیشنهاد کرده ام باورقه رای گرفته شود) پیشنهاد کنید تا باورقه رای گرفته شود و در این اصلاح ماده ۱۳۵ هم قرائت میشود که آقایان هم در طی پیشنهادات توجه کنند .

(ماده ۱۳۵ بشرح ذیل قرائت شد)

ماده ۱۳۵ - به پیشنهاد حذف ماده مستقل نمیتوان رای گرفت و پیشنهاد حذف قسمتی از ماده در حکم تجزیه ماده است .

آزاد - این تبصره است ماده که نیست .

فولادوند - در آخر میشود اینکار را کرد .

رئیس - موقع تجزیه در آخر ماده است تقاضای رای باورقه کرده اند نسبت باین اصلاح (صحیح است) .

نورالدین امامی - ه نفر امضاء کرده ایم بنده آقای دکتر متین دفتری و آقای دکتر ملکی و آقای مسعودی .

رئیس - پیشنهاداتی که رسیده هر کدام که جامعتر باشد با نظر رئیس مطرح میشود .

اردلان - اجازه بفرمایید بنده توضیح بدهم پیشنهادها نمره ترتیب خورده پیشنهادات مشابهی که داده اند ما تقاضایمان از آقای رئیس مطابق ماده ۱۲۶ اینست که دستور بفرمایید آن پیشنهادی که جامعتر است مطرح شود .

رئیس - پیشنهادها بترتیبی است که قرائت میشود اگر یکی از سه تا قبول شد دیگر رای گرفته نمیشود .

اردلان - ما تقاضایمان اینست که جناب عالی آنکه جامعتر است ...

رئیس - بله گفتیم اگر مشابه شد دیگر با آنها رای گرفته نمیشود ... من پیشنهاد رای باورقه اینجا نمی بینم .

نورالدین امامی - بسیار خوب قربان رای بگیرند .

عده از نمایندگان - بفرمایید قرائت شود .

(پیشنهاد آقای نورالدین امامی بشرح سابق مجدداً قرائت گردید) .

رئیس - آقایانی که باین پیشنهاد موافقت قیام کنند (عده ای برخاستند) مورد توجه واقع نشد پیشنهاد دیگری قرائت شود .

(پیشنهاد آقای دهقان بشرح زیر قرائت شد)

پیشنهاد میکنم ماده ۶ و تبصره های آن مسکوت بماند و نسبت ببقیه لایحه رای گرفته شود .

رئیس - آقای دهقان .

دکتر عبده - بنده اخطار دارم این برخلاف نظامنامه است که مسکوت بماند .

رئیس - یک ماده نظامنامه مخصوص همین است که آقایان نمایندگان میتوانند پیشنهاد مسکوت مانده بدهند .

دهقان - تمام استدلالات شما آقای دکتر عبده همینطور است .

رئیس - تأمل کنید ماده ۱۴۷ قرائت میشود: (ماده ۱۴۷ آئین نامه بشرح زیر قرائت شد)

ماده ۱۴۷ - هر یک از نمایندگان حق دارد از مجلس کتباً تقاضا نماید که طرح یا لایحه قانونی که به مجلس مراجعه شده موقه یا دائماً مسکوت بماند نماینده میتواند پیشنهاد نماید تمام طرح یا تمام لایحه مسکوت بماند و ناظر باین نیست که یک قسمتی از لایحه مسکوت بماند برای اینکه چنین پیشنهادی حذف قسمتی از ماده یا لایحه است ولی این برخلاف آئین نامه است .

رئیس - در صورتی که تمام لایحه را یک نماینده حق داشته باشد یک قسمت را هم میتواند .

دکتر اعتبار - نیست آقای .

دهقان - چرا غرض نشان میدید آقای دکتر اعتبار - صحبت اصول است) شما که خیلی اصولی هستید عرض کنم حضور آقایان که اینجا موافق و مخالف بسیار صحبت کردند و چیزی که مسلم است یکمدهای میخوانند از این موضوع ماده ۶ این لایحه استفاده تبلیغاتی بکنند (یکی از نمایندگان - کی میخواهد استفاده تبلیغاتی کند ؟) من نمیدانم یک تفسیر خیلی بچگانه ای دیشب دیدم در یکی از جراید نسبت باصل دوم قانون اساسی که مورد استفاده بنده است شده بود که گفته بودند اصل دوم قانون اساسی ناظر بر این موضوع است که نماینده مجلس نماینده تمام ملت ایران است یعنی اگر یکی از یک جائی انتخاب شد او نماینده تمام ملت ایران است این صحیح ولی اصل دوم ناظر بر اینست اصل دوم میگوید که مجلس شورای ملی نماینده قاطبه اهالی ملت ایرانست که در امور معاشی و سیاسی وطن خود مشارکت دارند پس این ماده ناظر باینست که تمام مردم این مملکت همانطور که برای آقایان تشریح کردم که استفاده از مشروطیت میکنند یعنی در مملکت خودشان و در صلاح خودشان اظهار نظر میکنند چون تمام نمیتوانند در یکجا جمع شوند نماینده ای از خودشان میفرستند بنا بر این نمیتوان در یک مملکت مشروطه گفت که حق انتخاب نماینده منحصر بیک عده مخصوصی است این خلاف اصل دوم قانون اساسی است ما چنین حقی را نداریم که تعیین و یکبار بیک عده مخصوصی اختصاص دهیم و چون این خلاف اصل دوم قانون اساسی است و بعلاوه پیشنهادات زیادی هم روی این موضوع شده است که بعقیده بنده بخش مدتها بطول میانجامد و موجب تعویق انتخابات میشود و نظر آقایان هم تأمین نمیشود اینست که بنده استدعا کرده ام که این ماده فعلاً مسکوت بماند و بقیه لایحه رای بدهیم و تصویب شود بعد در اینخصوص با یک نظر جامعی تصمیم مقتضی گرفته شود که معایرت با حقیقه مورد احترام تمام ملت ایران است نداشته باشد و ما هم حقی از مردم ایران سلب نکرده باشیم .

ابوالقاسم امینی - رای سکوت بحث ندارد موافق و مخالف نباید صحبت کنند .

رئیس - آقای صدر زاده .

صدر زاده - بنده خیلی تعجب میکنم (دهقان - نجیبی ندارد آقای) (خنده نمایندگان) در مقابل یک موضوع مهمی که در مجلس مطرح شده باید از روی منطق و استدلال و دلیل و برهان نسبت بآن رسیدگی و اتخاذ تصمیم کرد آقایان یک وسایلی بکار میبرند که آن موضوع اصلاً طرح نشود و بنده گمان میکنم که این برای دوره یازدهم و برای مجلس اساساً زینبده نیست (صحیح است) آقایانیکه موافق هستند استدلال میکنند آقایانی هم که مخالف دارند استدلال میکنند یک لایحه ای که چندین روز وقت مجلس را گرفته و در آن بحث شده و شروع ببینشهادت شده تازه حالا پیشنهاد میکنند که مسکوت بماند و این اساساً مخالف با نظامنامه است زیرا ماده ۱۴۷ میگوید هر یک از نمایندگان میتواند از مجلس کتباً تقاضا کند که آن قانونیکه بمجلس مراجعه شده موقه یا دائماً مسکوت بماند و آنوقت میگوید رد یا قبول این تقاضا قبل از آنکه در موضوع اصلی بحث شود پس از توضیح مختصر پیشنهاد کننده و توضیحی که از طرف مخالف بعمل می آید رای میگیرند - منظور از این ماده اینست که اوقات مجلس تلف نشود که چندین روز بحث کنند و بعد آنرا از دستور خارج کنند - اگر کسانی نظر دارند که این لایحه باید مسکوت بماند باید قبل از اینکه طرح شود در همان موقع پیشنهاد بکنند و بنده این پیشنهاد جناب آقای دهقان را اساساً مخالف باماده ۱۴۷ آئین نامه میدانم و اساساً قابل رای گرفتن نمیدانم (صحیح است) .

رئیس - نظامنامه همینطور که اینجا تذکر دادم راجع بتمام لایحه یا طرح است که تقاضا میکنند بکطرحی تمام مسکوت بماند اما جز جزئیات بنده تصور میکنم که مورد نداشته باشد .

دهقان - بنده پیشنهاد تمام آن میکنم .

اردلان - آخر ماده ۱۴۷ نوشته است قبل از طرح شدن باید پیشنهاد کرد .

دهقان - یک لایحه را وقتی میشود بتمامش پیشنهاد کرد (حاذقی - قبل از مطرح شدن) اجازه بده آقای حاج حاذقی ، پس بطریق اولی حق دارد یک جزء از آن ماده را هم تقاضا کند .

رئیس - ولی یک تفاوت هست یک لایحه ای که مطرح میشود ، البته همه اینها با رای مجلس است مجلس میتواند رای بدهد که این لایحه مسکوت بماند ولی جزء جزئیات را که نمیشود رای بدهد این سابقه میشود پیشنهاد دیگری قرائت شود .

(پیشنهاد آقای دولت شاهلی بشرح زیر قرائت شد)

ریاست محترم مجلس شورای ملی ، نظر باینکه اجرای مواد ۶ و لایحه کارت انتخاباتی قطعاً بطول خواهد انجامید و مدت عمر مجلس دوره یازدهم قریب باتمام است و فترت هم صلاح مملکت نیست علیهذا پیشنهاد مینمایم که انجام مقررات مربوط بماده ۶ برای انتخابات دوره ۱۷ موکول گردد و دولت مکلف است انتخابات دوره ۱۶ را هر چه زود تر کمافی السابق بجزریان گذارد .

دولت شاهلی - لایحه ای که دولت تقدیم مجلس کرد و بکمیسیون کشور رفت اولین لایحه ای است

که در دوره قانونگذاری بمجلس داده شده است زیرا که در لایحه از ابراز تصریح و مقصود کاملاً خودداری شده منتهی لایحه ای است که از مفهوم مغالفت فهمیده میشود که منظور محرومیت بیکمدهای است (اردلان - اینطور نیست) در ماده ۶ موادی را که قبل از آن ماده ۶ هست اجرای یک قسمت از تشریفات است که اکثر آردقوانین گذشته انتخابات بوده است فقط در خلال ماده ۶ یکمرتبه معلوم میشود که ۱۵ میلیون را اجازه بدهید که همین جا به ۱۵ میلیون ختم کنیم که ۱۵ میلیون مردم این مملکت از حق حکومت خودشان محروم میشوند (حاذقی - نه آقا اینطور نیست) ما که دعوا نداریم اگر با احترام متقابل هم شده است ۱۶ ماه است بنده فرمایشات آقایان را شنیده ام حالا هم بنده ده دقیقه عرض میکنم اینجا جای تبادل نظر و اختلاف عقیده است آقایان موافقت نمیکند مختاریه بنده موافقت عرض خودم را میکنم تنها از فاتی که توانسته است که بیرون کشور نسبت باین موضوع بکند فقط برای آن مدت وزمانی قائل شده است گرچه این مدت و زمان خیلی ناچیز است ولی باز هم اسباب تأثر خیلی از آقایان است آقایان ملاحظه بفرمایید در محاکم دادگستری برای چند ربال محکومیت یا برای چند روز حبس چه مزایایی برای جلوگیری از تضییع حق مردم قائل شده اند چند روز مهلت است برای ابلاغ حکم ، چند روز رعایت میشود برای رعایت مسافت محل سکونت محکوم بعد از تمام این تشریفات باز چند روز وقت دارد که استیناف یا تمیز بدهد آیا تصور میفرمایید این عملی که امروز در دست قضایات مجلس شورای ملی است از این قضایات کوچک وزارت دادگستری هم کوچکتر است ؟ محروم کردن یک عده بزرگی از یک حقوق اجتماعی کار سهل و آسانی نیست با کمال تأسف جز آنروز که صحبتی روی اصل موضوع شد تا امروز در مجلس شورای ملی ابداً صحبتی هم روی این موضوع نبود تمام روی تشریفات اجرای حکم بود بی شباهت نبود که در یک محکمه ای وکیل مدافع ، وکیل ، قاضی ، مدعی پیش از آنکه جرمی پیدا شود و حکم محکومیتی صادر شود مذاکره شان در اطراف اینست که چگونه حکم را اجرا بکنند (معتمد دماوندی - قیاس مع الفارق است حضرت والا) تأمل بفرمایید آقا جونم عزیز ما که دعوا نداریم باهم (معتمد دماوندی - ما دعوا داریم) اصل دوم قانون اساسی که آقای دهقان الان قرائت کرد و اصل هشتم متمم قانون اساسی که در فصل حقوق ملت توصیف شده و بدینتاه آقای دکتر عبده که باز خدا عمرشان بدهد که اقلاً باز شما حقوق را بوظیفه تغییر کردید حضرت آقای تقی زاده وظیفه هم قائل نشدند برای مردم واقفاً اگر دقت بفرمایید علت اجتماع این آقایان در این مجلس ، آقایان اجازه بفرمایید علت اجتماع این آقایان در این محل شریف جز بعنوان تفویض حق حکومت ملت بوسیله منتخبین چه عنوان دیگری دارد ؟ جز اینکه طبق تعریف قانون حکومت دمکراسی ملت نمایندگانی انتخاب میکنند و حق حکومتش را بانهایده مکرمشاهده نمیفرمایند همه روز در محاکم دادگستری و کلاهی مسخر هم از مردم کلین خودشان ولوجانی وسارق هم باشند دفاع میکنند (صحیح است) ما با قرآن

مجید قسم یاد کرده ایم که حقوق ملت را حفظ کنیم (صحیح است) کدام حقوق دیگر برای ملت باقی است اگر حق حکومت را از او سلب کردیم .

معتمد دماوندی - کدام حق را سلب کرده ایم ؟

رئیس - آقای دولت شاهلی در اصل پیشنهاد مذاکره بفرمایید .

دولت شاهلی - امروز در پیشگاه حضرت تعالی یک عملی مطرح قضاوت است که تا این ساعت در ۱۴ دوره سابقه ندارد بعلاوه ۱۵ دقیقه هم نشده است

رئیس - پس آنچه را که نوشته اید بفرمایید .

دولت شاهلی - تخیر یاد داشت است اینها گفتیم که ما قسم خورده ایم از حقوق مردم دفاع کنیم این قضاوت روی تشخیص طبقه ای از طبقه ای نیست البته اگر مختصر قرار باشد هر بی شماری میتواند تصدیق کند که آقایان تحصیل کرده آقایان باسواد آقایان فاضل بر مراتب بهترند اینجا مقام قضاوت است یک حق مهمی قانون اساسی برای یک افرادی تعیین کرده است نمیشود از ایشان پس گرفت بعلاوه شأن کسانی که کلید دستشان است شکستن قفل نیست هنوز یکماه نگذشته که همان مردمی که امروز حقوقشان در حال ابطال است بشما اختیار دادند که اگر قوانین را و موادی را در قانون اساسی لازم میدانید تغییر بدهید اینهم از اصولی نیست که غیر قابل تغییر باشد صبر کنید از در وارد شوید مجلس سنا که تشکیل شد از روی قاعده و اصول این ماده را لغو کنید والا تا موقعی که قانون اساسی حکومت میکند و حقی برای مردم قایل است نمیشود اینکار را کرد و باز عرض کردم یکمدهای دیگر از آقای دکتر عبده تشکر میکنم که اقلاً برای مردم یک وظیفه ای قائل شده باید از حضرت آقای تقی زاده با کمال آرزوخواهیشان گله کنیم که ایشان این حق را هم قائل نشده اند و تازه مردم را گوسفند هم خطاب کردند (معتمد دماوندی - تشبیه کردند آقا) در خاتمه هم میخواستم عرض کنم ما و مجنونده مسفر بودیم در درشت جنون .

رئیس - پیشنهاد آقای دولت شاهلی قسمت آخر مخالف رأی است که مجلس بمواد ۱ و ۳ و ۲ و ۴ داده است بنا بر این مطابق قانون نمیشود باین رای گرفت چون مجلس آنها را قبول کرده است .

امیر تیمور - یکمرتبه دیگر قرائت شود .

(مجدداً بشرح سابق قرائت شد)

رئیس - بالتبینه این پیشنهاد سر کار اگر تصویب شود مواد قبلی همه بهم میخورد باین ترتیب نمیشود رای گرفت مگر اینکه همه اش لغو شود .

دولت شاهلی - بنده میخواستم در مقدمه ماده ۵ صحبتی کرده باشم چون اعتراض شد در ماده ۶ حرف زدم .

رئیس - پس آن قسمت آخرش یعنی کمافی السابق باید حذف شود تا بتوان رای گرفت یکمرتبه دیگر قرائت شود بدون آن قسمت کمافی السابق (پیشنهاد آقای دولت شاهلی مجدداً بشرح زیر قرائت شد)

نظر باینکه اجرای مواد ۵ و ۶ لایحه کارت انتخاباتی قطعاً بطول خواهد انجامید و مدت



شماره ۷۰۹ رد روز و دستور جلسه آینده ۲۸ ر ۳۲۸

بر حسب دستور ریاست محترم مجلس شورای ملی ندر بماده ۹۳ آیین نامه داخلی مجلس شورای ملی روز وساعت تشکیل جلسه آینده و دستور آن برای درج در روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی اطلاع داده میشود .

روز تشکیل جلسه - يك شنبه ۲۹ خرداد ماه ۱۳۲۸

ساعت تشکیل جلسه - سه ساعت قبل از ظهر

دستور جلسه :

- ۱- بقیه شور در گزارش مربوط باصلاح قانون انتخابات
- ۲- گزارش راجع بآموزش و پرورش اجباری و مجانی
- ۳- گزارش راجع باصلاح قانون تاسیس دانشگاه
- ۴- گزارش راجع ببعافیت ماشينهای کشاورزی از عوارض گمرکی
- ۵- گزارش راجع به مالیاتهای مستقیم
- ۶- بودجه سال ۱۳۲۸ کل کشور
- ۷- گزارش راجع به تمویض املاك
- ۸- انتخاب دونفر کسری اعضاء دیوان محاسبات

اداره دفتر مجلس شورای ملی

(مجلس نیمساعت بعد از ظهر ختم و بروزیکشنبه
موکول گردید .)

رئیس مجلس شورای ملی - **رضاحکمت**

چون پیشنهادی که شده از آقای دکتر متین دفتري
نسبة مفصل است میباید برای جلسه بعد ، جلسه بعد هم
روزیکشنبه .

عمر مجلس دوره بانزده قریب باتمام است و فترت هم
صلاح مملکت نیست علیهذا پیشنهاد میکنم که انجام
مقررات مربوط بماده ۶ برای انتخابات دوره ۱۷
موکول گردد .

سزاوار (مخبر کمیسیون کشور) - بنده
برای مرتبه سوم عرض میکنم ماده ۵ و ۶ مربوط بهم
است . (یکی از نمایندگان - حذف ماده است نمیشود
رای گرفت) عرض کردم که ماده ۵ و ۶ مربوط بهم
است دیگر نمیشود یکی تنها رای گرفت ، و این دو
ماده را از هم جدا کرد اگر قرار باشد باید
ماده ۵ و ۶ باهم اجرا شود ماده ۵ قرائت بفرمائید
ماده ۵ هم شماره ردیف اورا قی است که در اختیار
انجمن میگذارند و آنها را وقتی میگذارند که کارتها
تهیه شود در ماده تصریح شده که اگر دولت موفق
نشود برای دوره ۱۶ برای دوره ۱۷ باید اجرا شود
بنابراین اگر برای دوره ۱۶ آماده نشد طبق قانون
سابق عمل میشود دیگر این موردی ندارد خواهش
میکم استرداد کنند .

آزاد - آقای رئیس وقت گذشته است .
رئیس - گرچه دو دقیقه دیگر مانده است ولی